

دوس تاریخ معمارک جهان

(آشناپے با آثار شاخص «تاریخ معمارک جهان»)

۲- جهان باستان: میانرودان، مصر، یونان، روم

(از هزارهٔ چهارم پیش از میلاد تا قرن پنجم میلاد)

لادن اعتضادی

دانشکدهٔ معماری و شهرسازی

دانشگاه شهید بهشتی

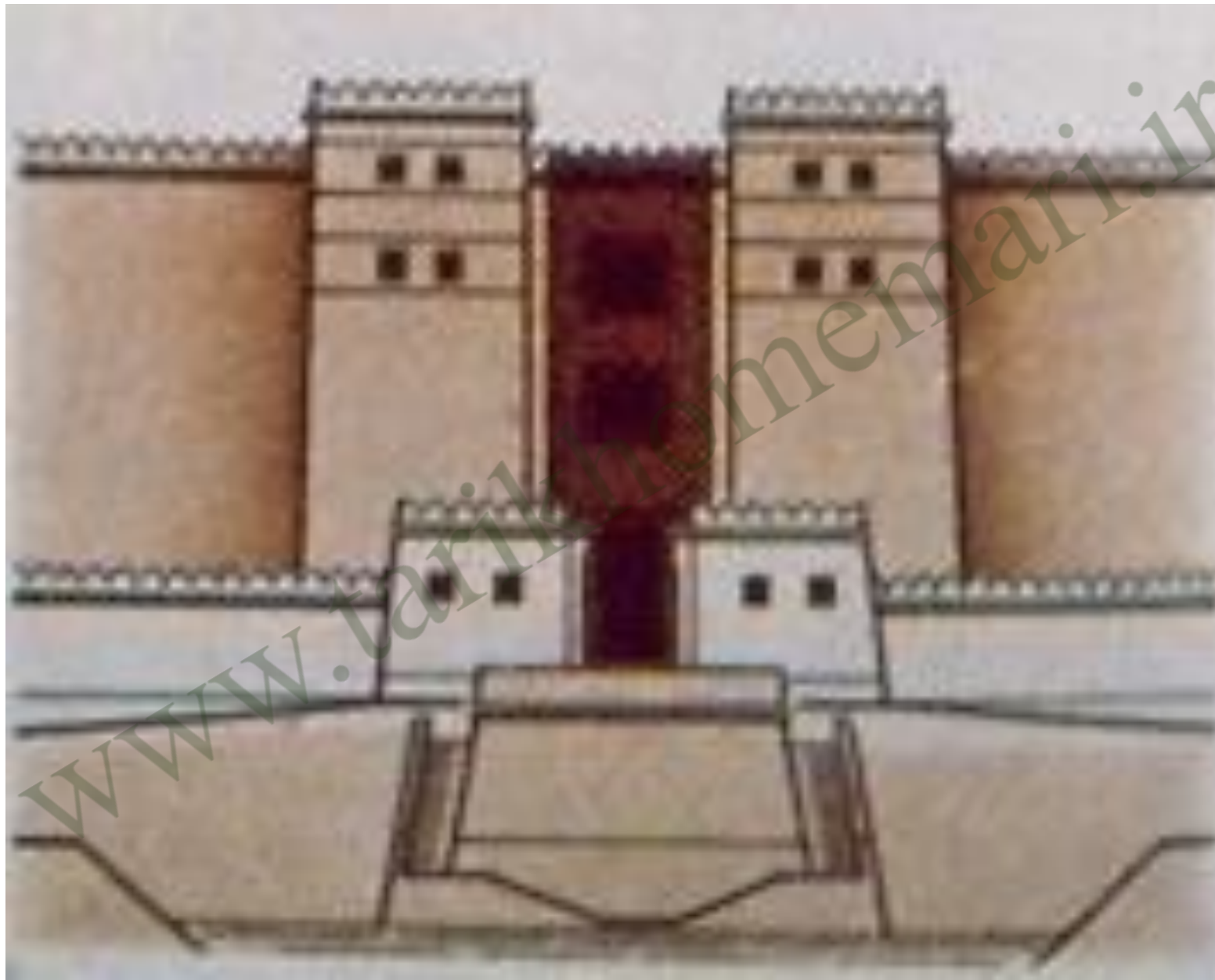
۱۳۹۹-۱۴۰۰

۲- جهان باستان:

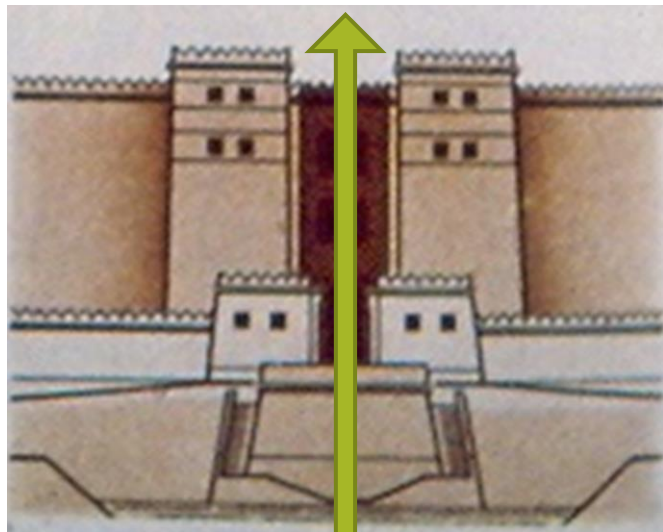
---

www.tarikhomemari.ir

تحلیل فرم و فضا (در این تصویر چه می بینید؟)

- تقارن در فرم مشهود است.
- **فرم آشنا:** یاد آور حصار و برج‌های کنار دروازه
- **حصاری** دو لایه که دروازه‌هایش مشهود است.

توجه:

در این کلاس و در مواجهه با آثار معماری ذهنمان فقط و فقط باید معطوف به فرم و فضا و تحلیل آن باشد. بحث عملکرد را باید به آخر کار موکول کنیم. چون نیاز به شناخت فرهنگ و تاریخ هر دوره دارد. ■

- به نظر می‌رسد، مجموعه پشت حصار (شهر یا معبد یا یک مقر حکومتی یا هرچیز دیگر) بر روی سطح مرتفعی ساخته شده و حصارها هم در ارتفاع هستند. (چرا؟ تصویر چه چیز نشان می‌دهد؟)
- راه رسیدن به دروازه از دو مسیر پلکانی قرینه تشکیل شده است که نشان از در ارتفاع قرار گرفتن بنا است.

- در وهله نخست کارما تحلیل فرم و فضا است، بدون توجه به کارکرد اثر. زیرا تمرین می‌کنیم تا از تحلیل فرم و فضا به پرسش‌های متعدد از جمله کارکرد برسیم، پاسخ را گاه خیلی کلی می‌توان حدس زد اما نهایتاً نیاز به رجوع به منابع تاریخی داریم.

- در مرحله نخست، جغرافیا و تاریخ اثر را ندیده‌می‌گیریم، بلکه کوشش داریم از تحلیل فرم و فضا به پرسش از تاریخی و جغرافیای اثر برسیم.

- مصالح را گاه از عکس‌ها حدس می‌زنیم و گرنه به کمک دانش تاریخ و جغرافیای اثر نسبت به نوع مصالح گمانه زنی می‌کنیم. در نهایت، با رجوع به منابع، پاسخ پرسش‌هایمان را به دست می‌آوریم.

معماری و هنر در خدمت جهان مردگان

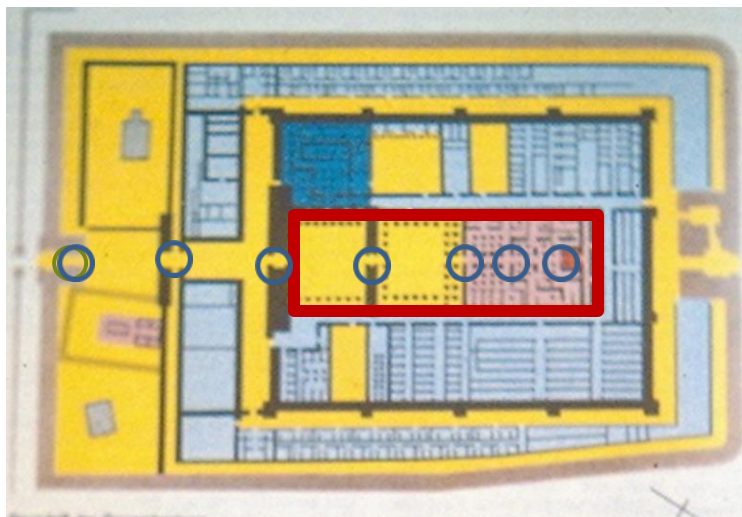
مقابر و معابد تدفینی
شاخص ترین آثار این تمدن هستند.

تحلیل پلان یک اثر معماری (از پلان چه مواردی درک می شود؟)

پلانی مستطیلی که یک دیوار بسیار ضخیم و غیر منتظم بیرونی و چند دیوار درونی دارد. کدام دیوار بنا و کدام حصار است؟

به نظر می‌رسد: اثر بنایی مفصل با اجزای مختلف و متعدد و ورودی‌های پیاپی است.

سلسله مراتب خطی در هسته مرکزی:

اول فضایی روباز و دردیف ستون در دو جانب که دو رواق سرپوشیده ایجاد می‌کنند. دوم حیاطی با رواق دورتادور که سطح حیاط را از حیاط اول کوچکتر می‌کند. سوم رواق انتهایی حیاط دوم با دوردیف ستون و مستقر بر ارتفاع که فضایی ایوان مانند ونیم باز در راستای محور حرکتی است. چهارم فضایی پرستون که نشانه سرپوشیده بودنش است. دو ردیف ستون قطور در میانه آن دالانی عبوری را در امتداد محور تعریف کرده‌اند. پنجم فضایی دوبخشی، ستوندار و کوچکتر و ششم در انتهای مسیر، فضای سرپوشیده کوچک مربعی با چهار ستون و کاملاً بسته و تاریک: مقصد نهایی

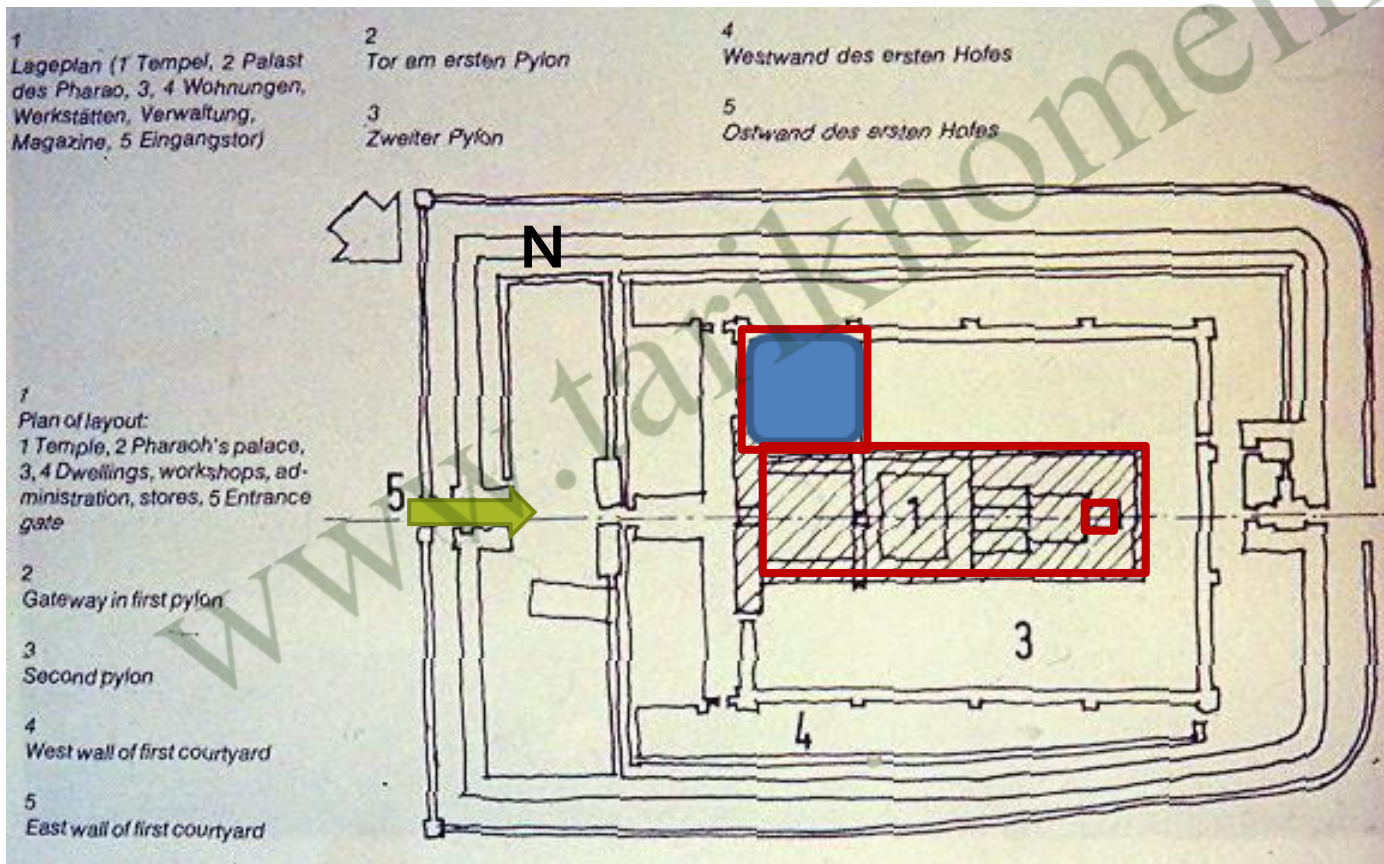
- کلیت فرمال پلان مستطیلی است، لایه لایه. (لایه‌ها چه نظام‌هایی دارند؟)
- فضاهای با رنگ زرد قطعا روبازاند (چرا؟)
- یک نظام حلقوی بر اساس مستطیل‌های تودرتو مشاهده می‌شود.
- گویی یکی از حلقه‌ها، جداره‌ایست با خط مشکی توپر، شبیه حصار با پشتبندهایی در فواصل معین که مجموعه هسته مرکزی و مهم بنا را در بر گرفته است. این فرم و ساخت، خود بیانی از اهمیت این بخش است. (هسته مرکزی و مهم کدام است؟)
- پلان تقارن نسبی دارد. (چرا نسبی؟ تقارن در فضا چگونه حس می‌شود؟)
- محور تقارن در طول مستطیل و منطبق بر بازوهای پیاپی اثر است. این محور نامرئی گویی برداری جهت دار است که از سمت چپ آغاز و به یک نقطه که فضای کوچکی به رنگ سرخ است، ختم می‌شود.
- مسیر محور، سلسله مراتبی از فضاها را در پلان نشان می‌دهد که از نظر کمی (وسعت) و کیفی در یک درجه بندی سلسله‌ای قرار دارند.
- نظام فضاهای آبی گویای فرعی بودنشان است که سلسله مراتب حلقوی پلان نوعی درجه بندی از میزان اهمیت آن‌ها را نشان می‌دهد. فضایی در گوشه چپ بالا با آبی پررنگ به نشانه اهمیت مشخص شده.

پلان کشیده لایه لایه، همزمان در نظامی حلقوی و نظامی محوری، دارای یک هسته مرکزی است به نشانه اهمیت مرکز، با فضایی کوچک در انتهای سلسله مراتب محوری فضاها، محل ختمی که محور راجعت دار می کند. محور این سلسله مراتب فضایی همزمان محور حرکتی، محور بصری و محور تقارن است. سلسله مراتب از فضای تهی به فضای پر، یا از فضای با جرم کم تا فضای متراکم و پر جرم ادامه دارد. اولین فضای سرپوشیده که بزرگترین فضای ستوندار است (هیپوستیل هال) نام دارد و دارای دو ردیف ستون میانی بلندتر در راستای محورهاست که سقف رویشان ارتفاع بیشتری از سقف دو جانب دارد و نور را به داخل می تاباند فضاهای بعدی به ترتیب کم نور ترند و فضای انتهایی مطلقاً تاریک است. یعنی یک سلسله مراتب از پرنور به کم نور هم در این مجموعه و در راستای

همین محور وجود دارد. همزمان فضاها در راستای محور از وسیع و بزرگ به کوچک و خرد تبدیل می شوند.

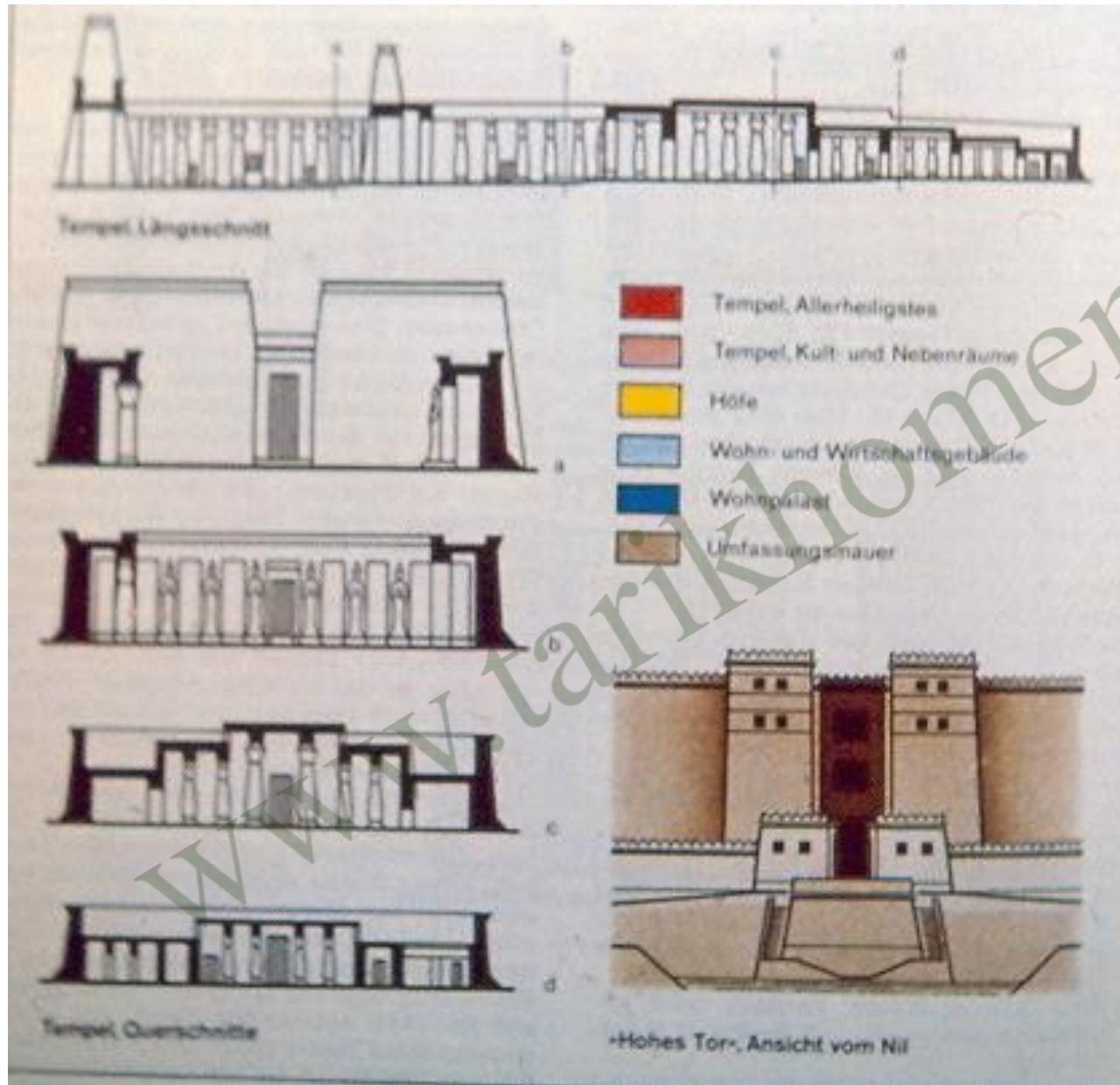
راستا بنا منطبق بر جهات چهارگانه نیست.

و با یک زاویه ۴۵ درجه رو به جنوب شرقی دارد.

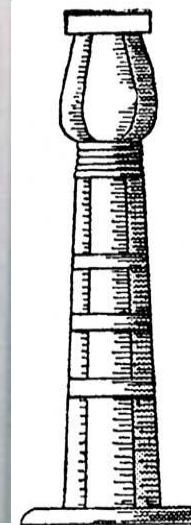

فضاهای ستون دار بسته و دو محوطه باز، هسته اصلی اثر هستند

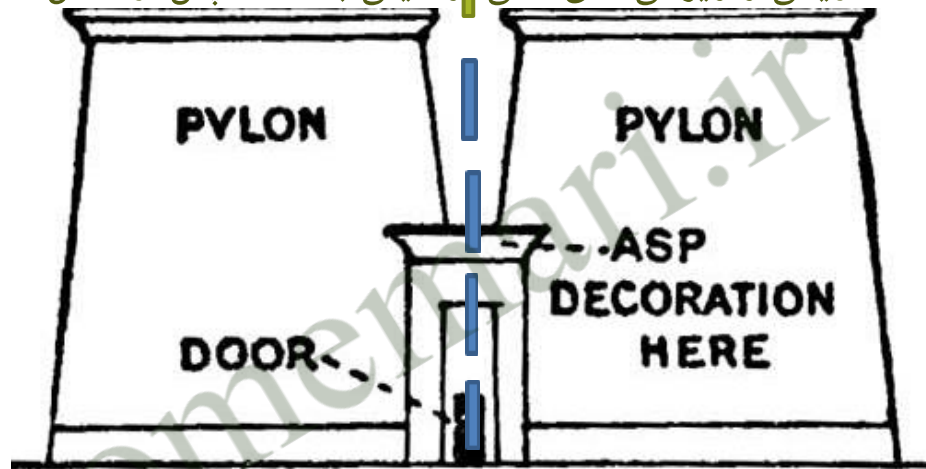
تصاویر مقاطع عرضی بنا: به ترتیب حیاط اول رو به دروازه ورودی (پیلون)، حیاط دوم رو به دروازه دوم و سپس هیپوستیل هال و نحوه نورگیری از بالای دالان حرکتی بین ستون های قطور میانی و آخر هال کوچکتر پشت هیپوستیل هال که با سقف بلندترش از فضاهای خدماتی جانبی از بالا نور می گیرد. سازه ترکیبی از ستون و دیوار باربر و سقف با تیرهای سنگی است و ستونها الهام گرفته از گیاهان حاشیه نیل اند.

این اثر یک معبد تدفینی مصری به نام معبد رامسس سوم است. مقطع طولی در بالا: سلسله مراتب فضاها را نشان می دهد که هم وسعت و هم ارتفاعشان به تدریج کم می شود.

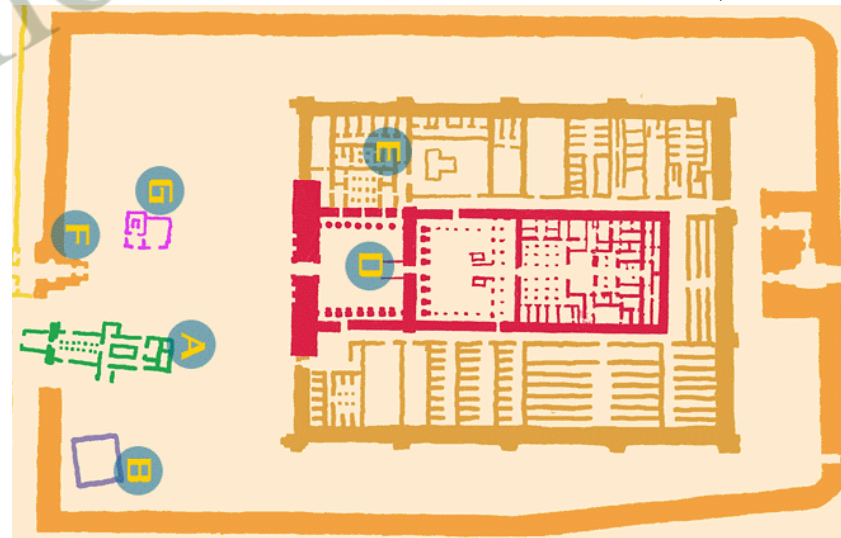

دروازه عظیم با ورودی اصلی که تنها عنصر نمایش بیرونی بنا است

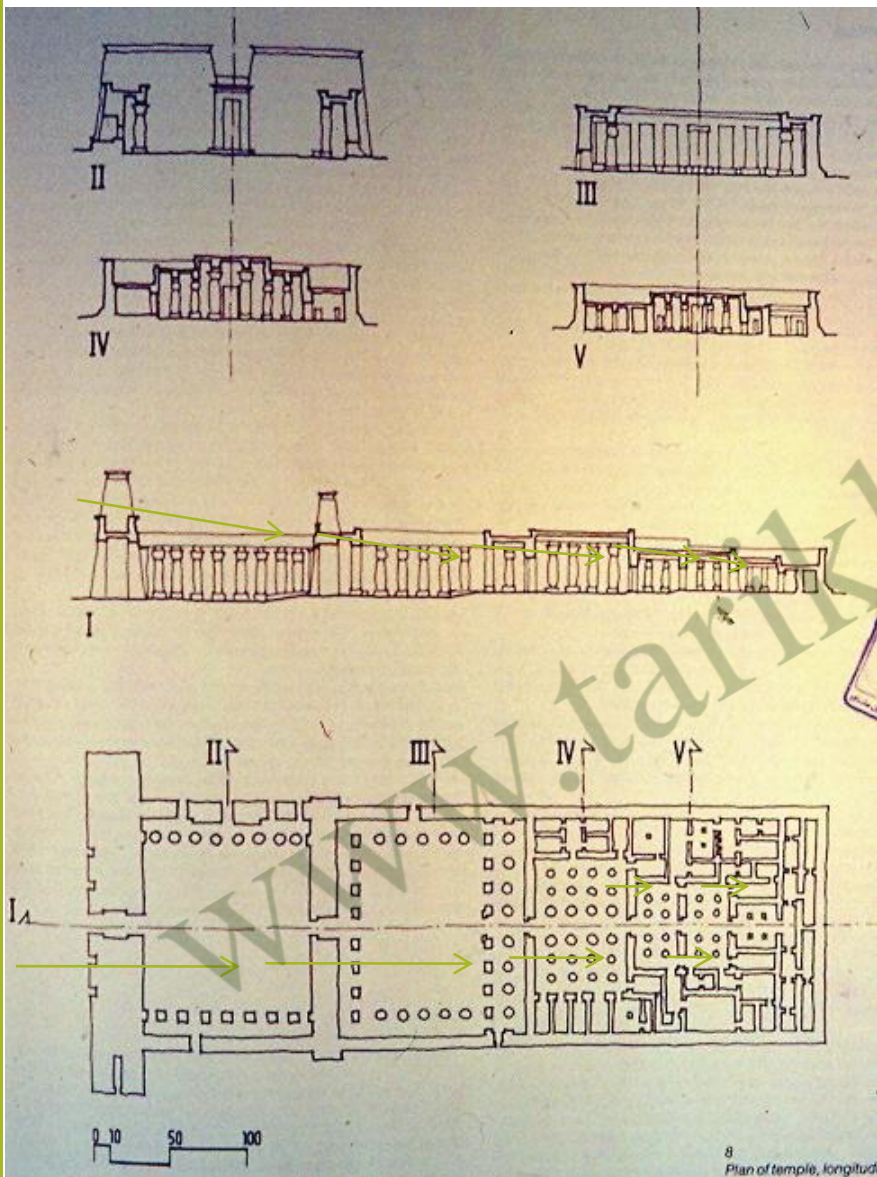
این امر تأکیدی بر درونگرایی و رمز و رازی بودن معابد مصری است. ورودیهای پیاپی و سلسله مراتب فضاها و تراکم و تاریکی و ویژگی های کمی و کیفی بنا، فقط پس از داخل شدن به مجموعه قابل ادراک است و نمایش بیرونی ندارد.

دروازه یا (پیلون): درگاه روی محور تقارن پیلون فرونشسته

هسته اصلی (سرخ رنگ) لایه ۱ درجه ۱، مجموعه خدماتی و دیوار آن لایه ۲ و حصار گلی غیر منظمی که بعداً اجرا شده لایه ۳.

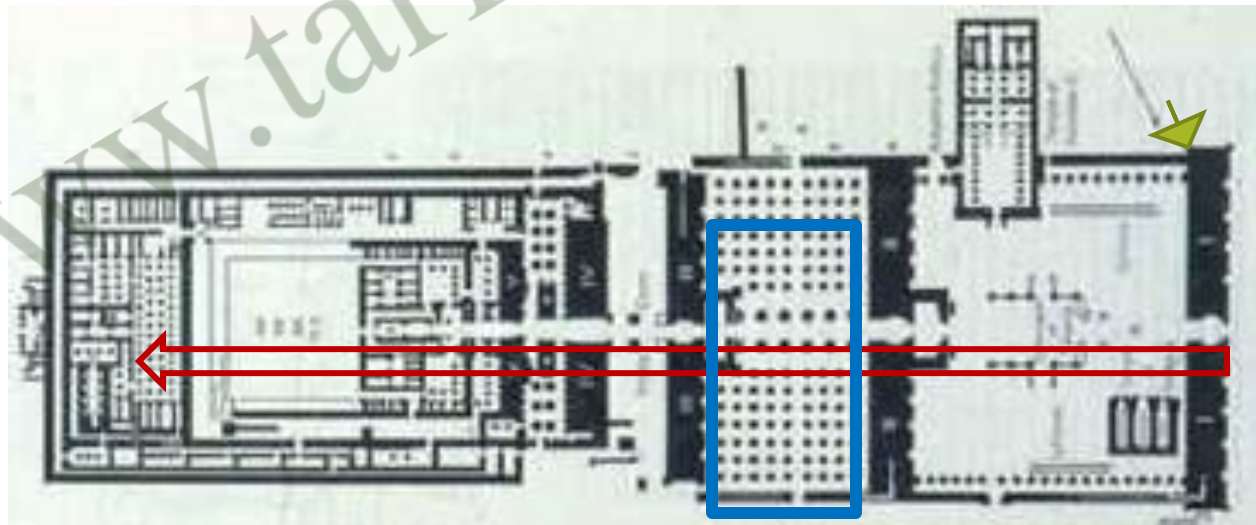

"هیپوستیل هال" و محور حرکتی آن در نمونهء کارناک

امکان نورگیری از دو جانب زیر سقف بلندتر

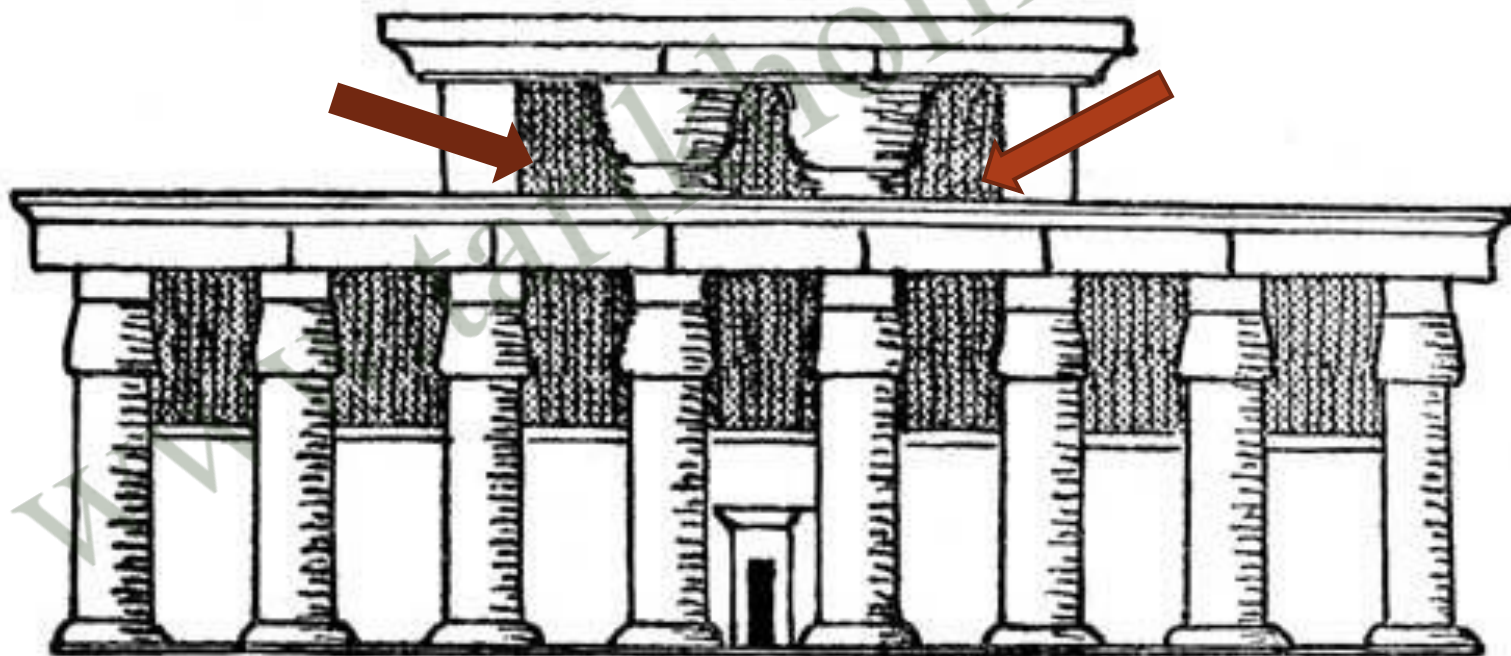
پایین: پلان پیچیده و پرتفصیل معبد کارناک که در زمانی طولانی شکل گرفته است، محور اصلی مجموعه در راستای محور هیپوستیل هال به طرز شاخصی نمایان اند.

این معبد هم
با زاویه ۴۵
نسبت به
شمال، رو به
جنوب شرقی
دارد

شماره نماک رواق ورودک به هیپوستیل هال از داخل حیاط

طرح اجمالی این نما را دانشجویان باید بتوانند به کمک ترسیم فضاهای جانبی‌اش، ترسیم و تحلیل و آدمکی را برای سنجۀ مقیاس بنا در کنار یک ستون آن رسم کنند.

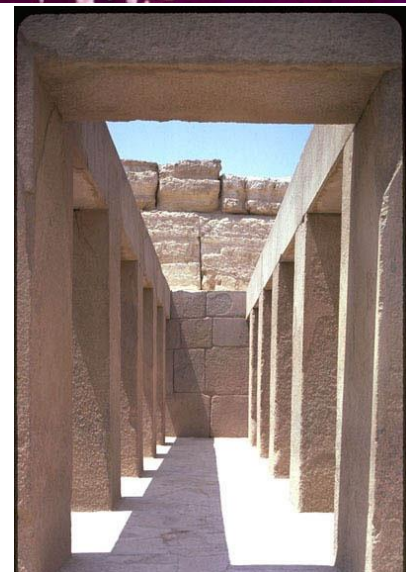
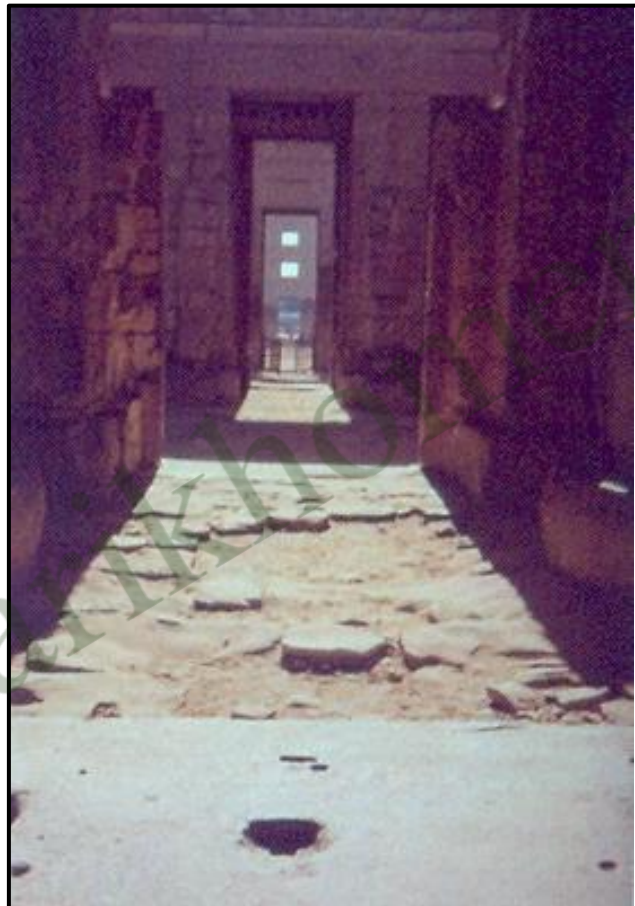
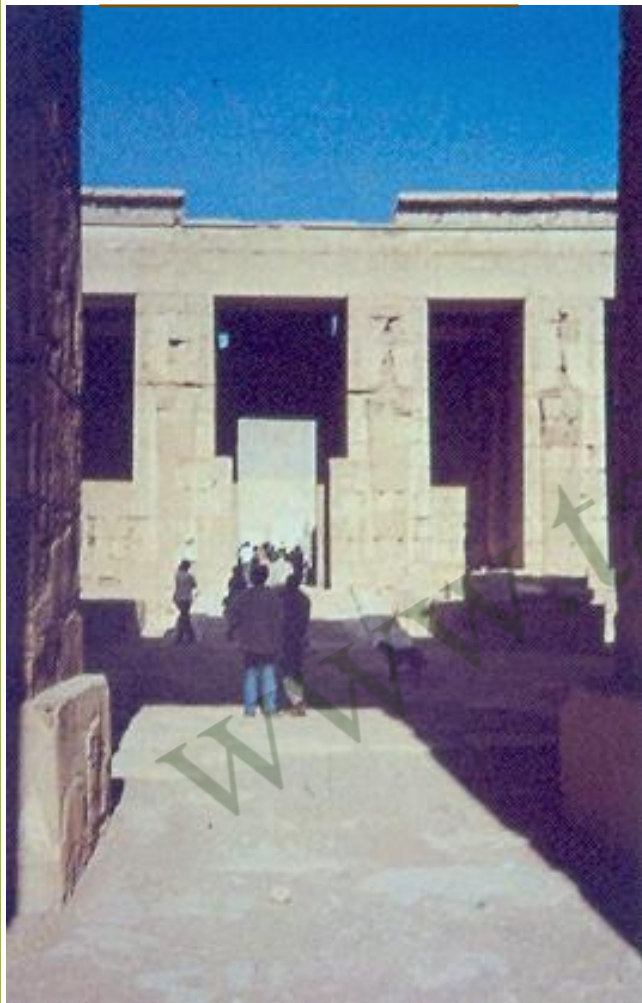

فلش های سرخ نشان دهنده محل ورود نور به داخل و روشن کردن محور حرکتی در هیپوستیل هال هستند

عکس‌هایی از محورهاصلی و ستون‌ها و جزئیات

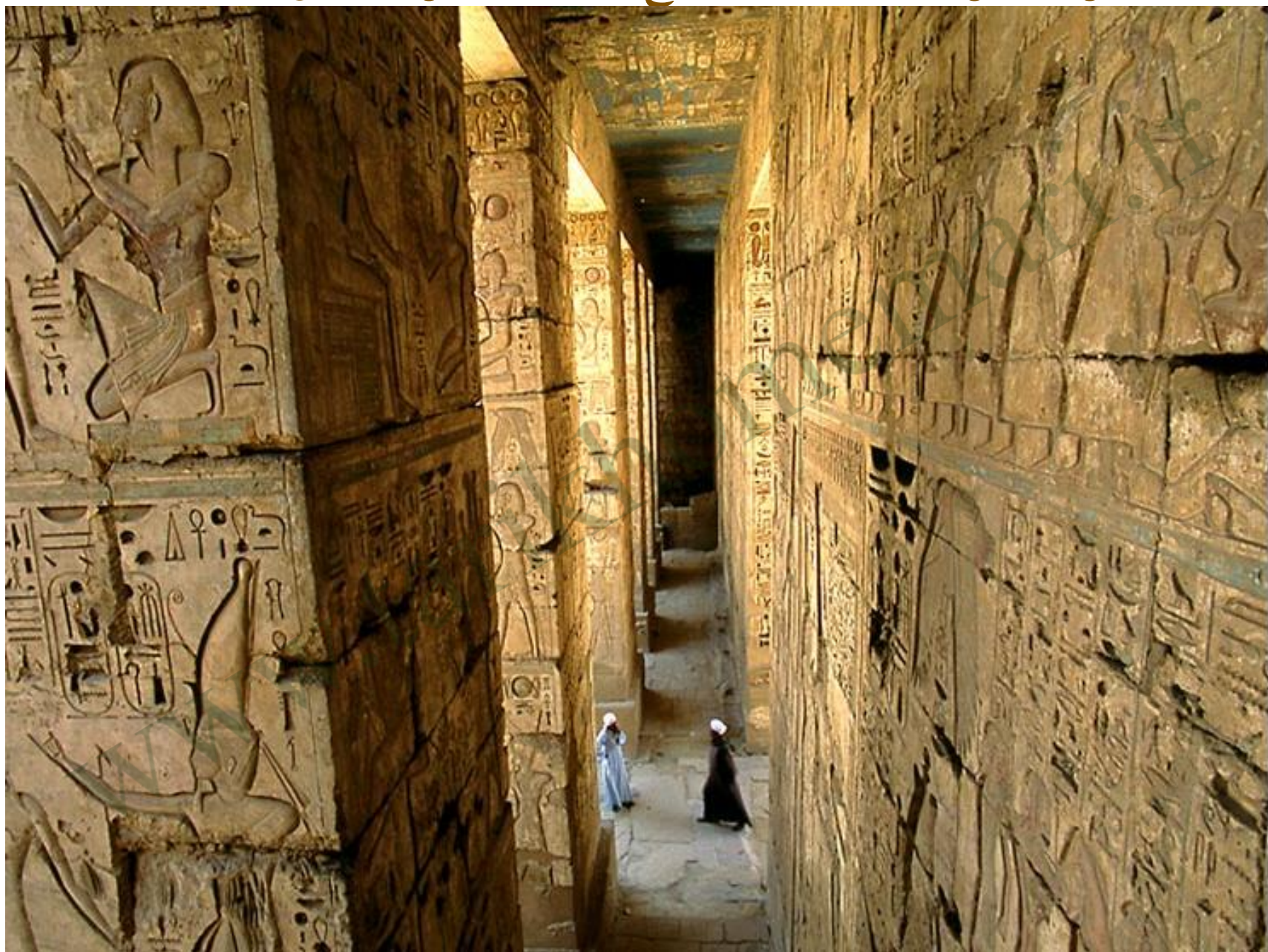
معبد رامسس سوم، (وضعیت کنونی)

در معابد مصری، محور تقارن بنا، بر محور حرکتی و محور بصری منطبق است.
(دانشجویان مصداق‌ها را بیابند.)

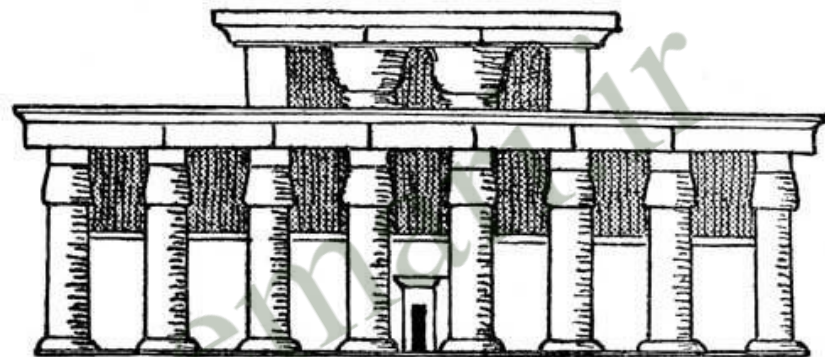
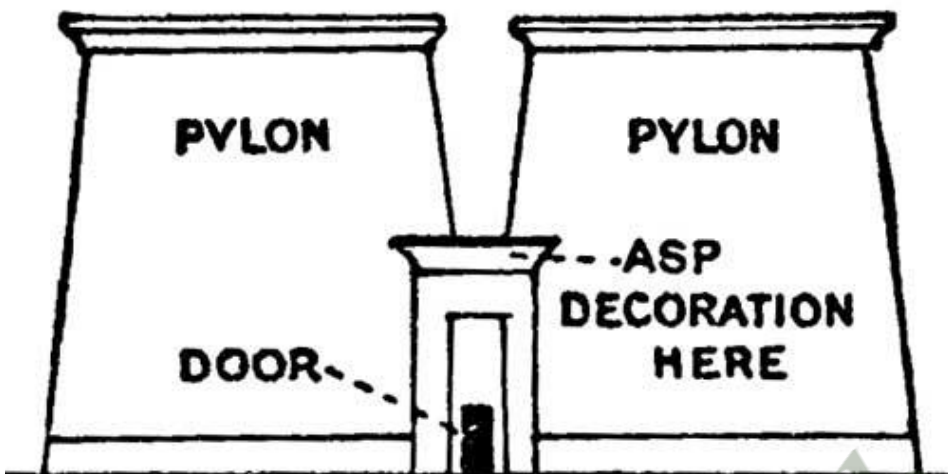
تمام سطوح فضاها داخلی علی‌رغم تاریکی، حتی در زیر سقف‌ها، حجاری و رنگامیزی شده بوده‌اند. مصالح سنگ است، از جمله در کفسازی و پنجره‌ها

تبیین مقیاس بنا، تناسبات، مصالح، سازه و نقوش از سوی دانشجویان

جلوه بیرونی و جلوه درونی در راستای حرکت در مسیر مقدس در معابد تدفینی

مصر

تمام جلوه بیرونی معبد مصری که مهمترین بنا در مصر باستان بوده، همین دروازه عظیم سنگی با سطحی پر از حکاکی است که یک حجم توپر (ماسیو) را پیش چشم می‌گذارد با حالتی پرابهت و رعب آور، با اشاره به فضایی رازآمیز در پشت آن.

بالا: شمای پیلون و سردر ورودی کلا با مصالح سنگی.
پایین: شمای پیلون و حصارخشت و گلی از نمونه‌های اولیه.

این نمای ستوندار و پرداخت شده که بواسطه پرو خالی هایش فضایی تلطیف شده‌تر از پیلون دارد، فقط از درون حیاط دوم و پیش از ورود به تالار اصلی معبد (هیپوستیل هال) قابل رؤیت است.

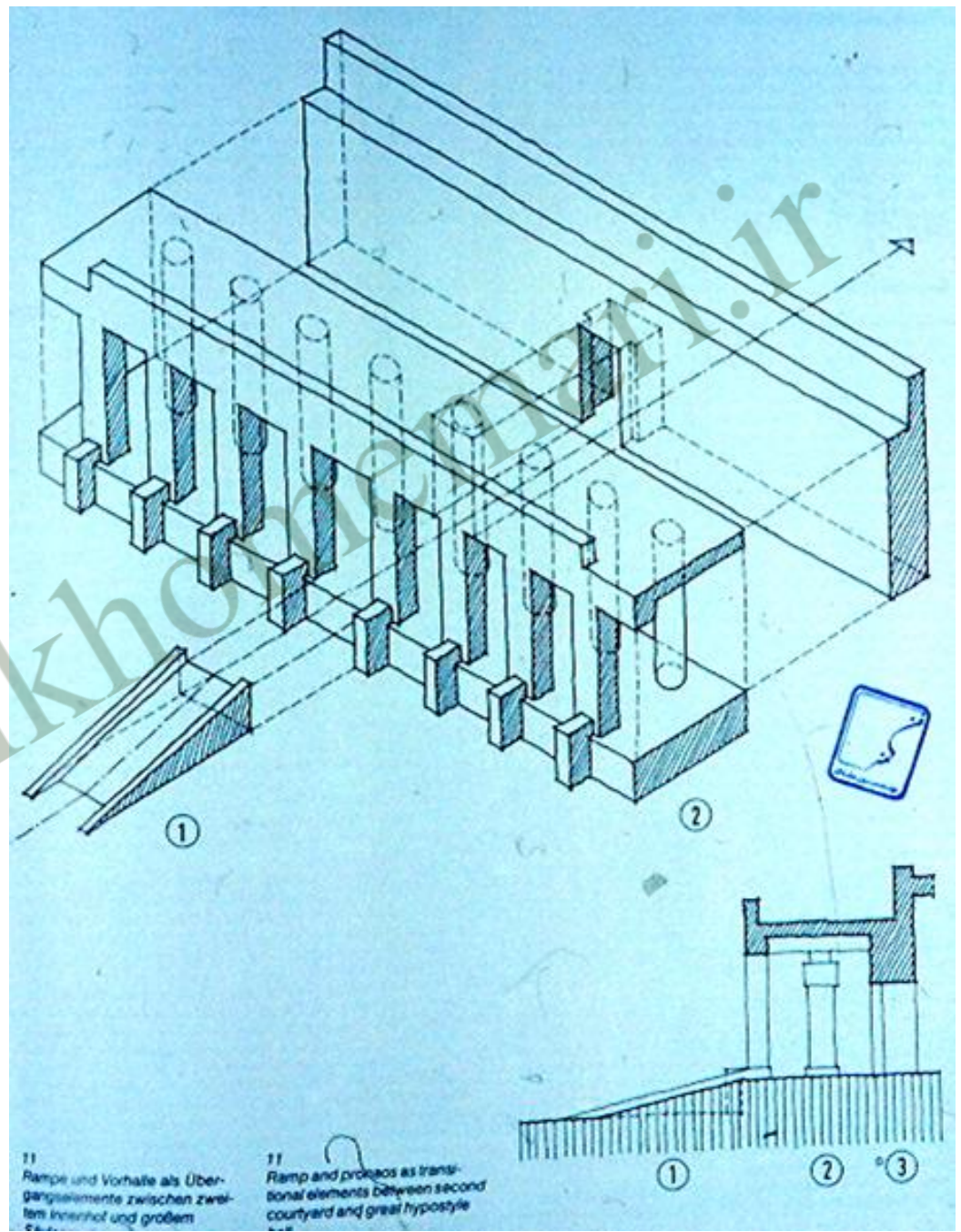
تناسبات طوری است که همچنان صلابت عناصر ماسیو و غلبه پر بر خالی مشهود است، یعنی باز هم تأکید بر غلبه ماده (احجام ماسیو) در معماری را به ذهن متبادر می‌کند. مقیاس عظیم این نما رعب آور و در کنار ورودی خرد آن رمزآمیز است.

مصالح سنگی در بناهای مصری به طریق خشکه چین اجرا می‌شدند. پنجره نورگیرهای زیر سقف، نرده‌ای از جنس سنگ است. سقف‌ها هم از جنس تیر و لوح سنگی‌اند.

در این تصویر پرسپکتیو و مقطع نشان می‌دهد که اتصال فضای باز حیاط دوم به فضای بسته هیپوستیل‌ها از طریق یک فضای نیم باز واسط که شبیه ایوانی با دوردیف ستون است برقرار می‌شده است.

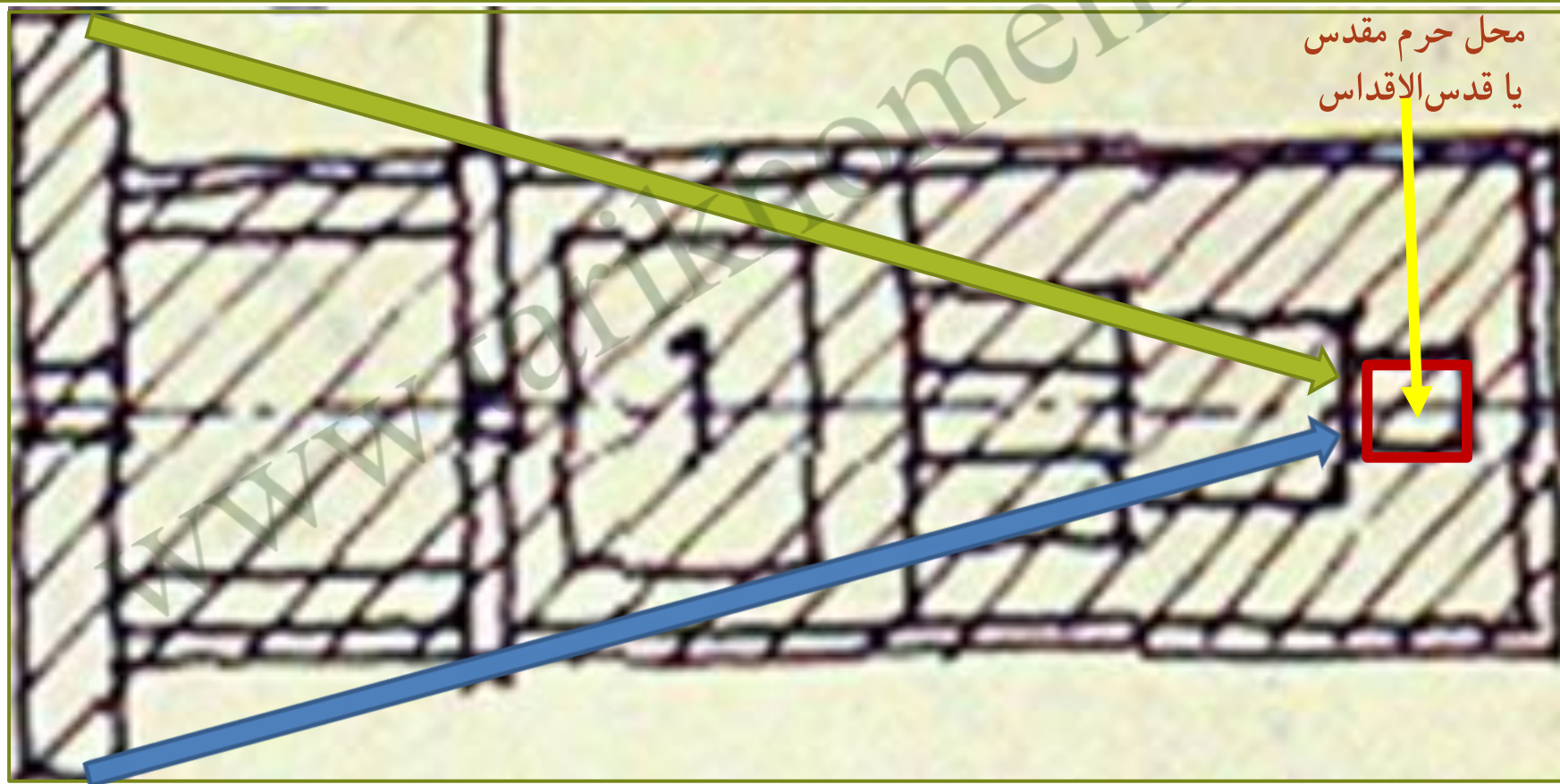
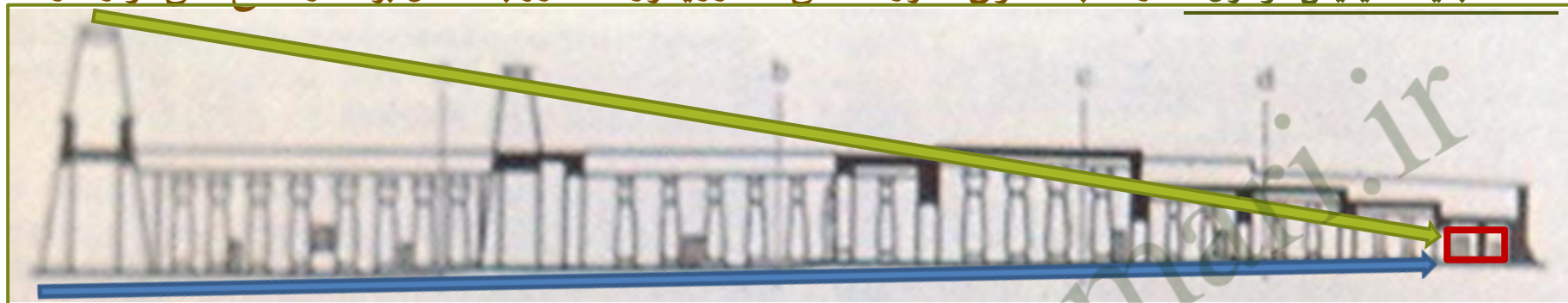
این فضای نیم بسته یا نیم باز که در غالب معماری‌های پیش از دوران مدرن، همچون مفصلی بین فضای بیرونی و فضای درونی حضور دارد، فضایی است که در سلسله مراتب تفصیلی فضاها در معبد مصری جایگاه دقیق خود را یافته است.

با مراجعه به مقطع طولی معبد رامسس سوم می‌بینیم که فضاها با پی‌پی حجمشان کمتر و حجم توده ماده در آن‌ها بیشتر می‌شود، یعنی همزمان از ابعاد سطح و ارتفاع کاسته می‌شود. کف هر فضا بالا می‌آید و سقفش پایین می‌نشیند و در سلسله مراتب فضایی، هم در پلان و هم در مقطع حالتی "فلش" گونه در طرح دیده می‌شود. برای ارتباط فضاها بجای پله، از رامپ استفاده می‌کرده‌اند. (تصاویر اسلاید بعد)

این نحوه طراحی و تنظیم فضا که در مقطع و پلان دیده می شود نشانه تأکید بر حرم مقدس یا فضای کوچک انتهای محور است "جایگاه نیایش فرعون". در معابد مصری محور مقدسی که درزیگوراتها رو به آسمان بود، در سطح افقی قرار دارد.

تراکم ستون در معماری مصر باستان و نورگیره‌هایی از جنس سنگ

در بناهای مصری ستون‌های قطور با فاصله کم از یکدیگر قرار دارند و سرستون‌ها که شکلی برگرفته از الگوهای گیاهی دارند به راحتی تخته سنگ‌ها را به عنوان پوشش سقف بر فراز خود نگه می‌دارند.

در عکس مقابل، پنجره نورگیر زیر سقف با شبکه‌ای از میله‌های سنگی دیده می‌شود.

گفته شده، مصریان توان ایجاد فاصله بیشتر بین ستون‌ها را به طرزى که به ایستایی سقف و بنا صدمه نزند داشته‌اند اما تعمداً برای خلق فضایی یادآور بیشه‌های انبوه ساحل نیل این فضاهاى متراکم و پرستون را آفریده‌اند. (مرجع: یودکه)

جلوه بیرونی معبد رامسس سوم

مدینه هابوکه یک منطقه تاریخی است، در جنوب قبرستان طیبه در کرانه غربی رود نیل واقع شده است. این منطقه شامل تعداد زیادی از آثار تاریخی و مهم است. معبد رامسس سوم در این منطقه و نسبت به سایر معابد تدفینی مصر سالمتر مانده است.

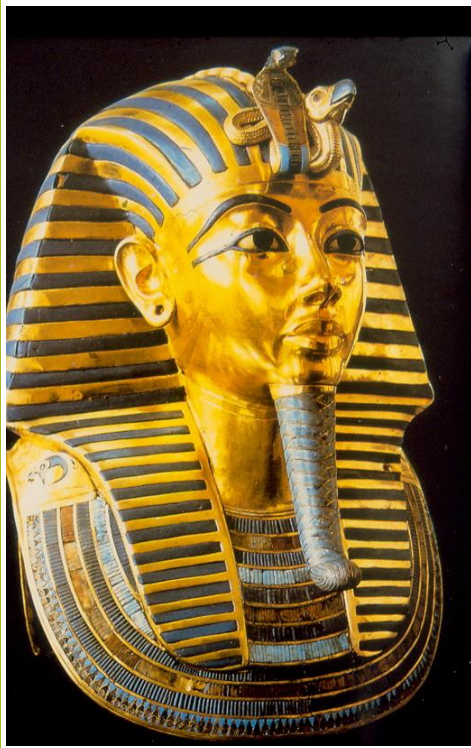
تمامی جلوه بیرونی یک معبد مصری، دیوارهای عظیم حصار و دروازه یا پیلون آن است، با نقوشی حجاری شده و خط نوشته‌های هیروگلیف. غالباً دروازه بسته بوده و ابهت و صلابت دروازه و رمز و رازی بودن فضای پشت آن از ویژگی‌های این معماری است.

معماری و هنر مصر در خدمت دنیا بعد از مرگ بخش دوم: مقابر مصر

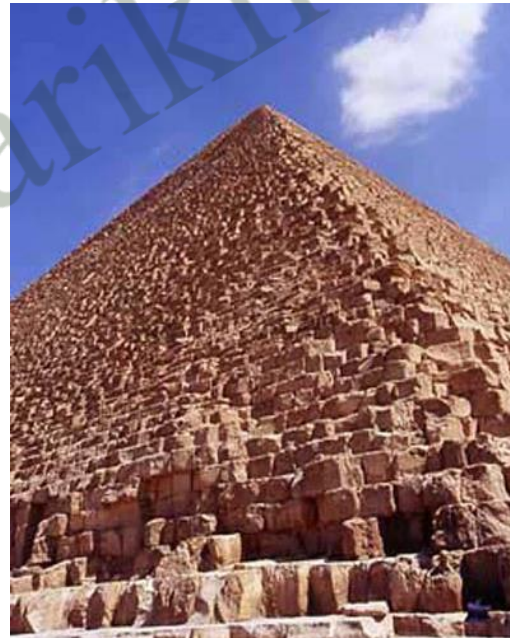

دنیای فرعون:

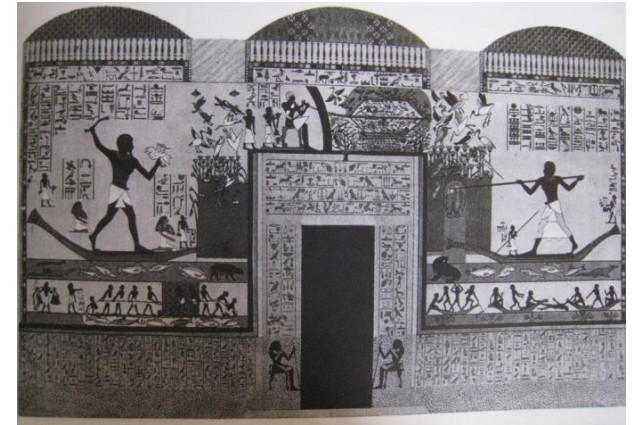
هم و غم مصریان زندگی پس از مرگ بوده است

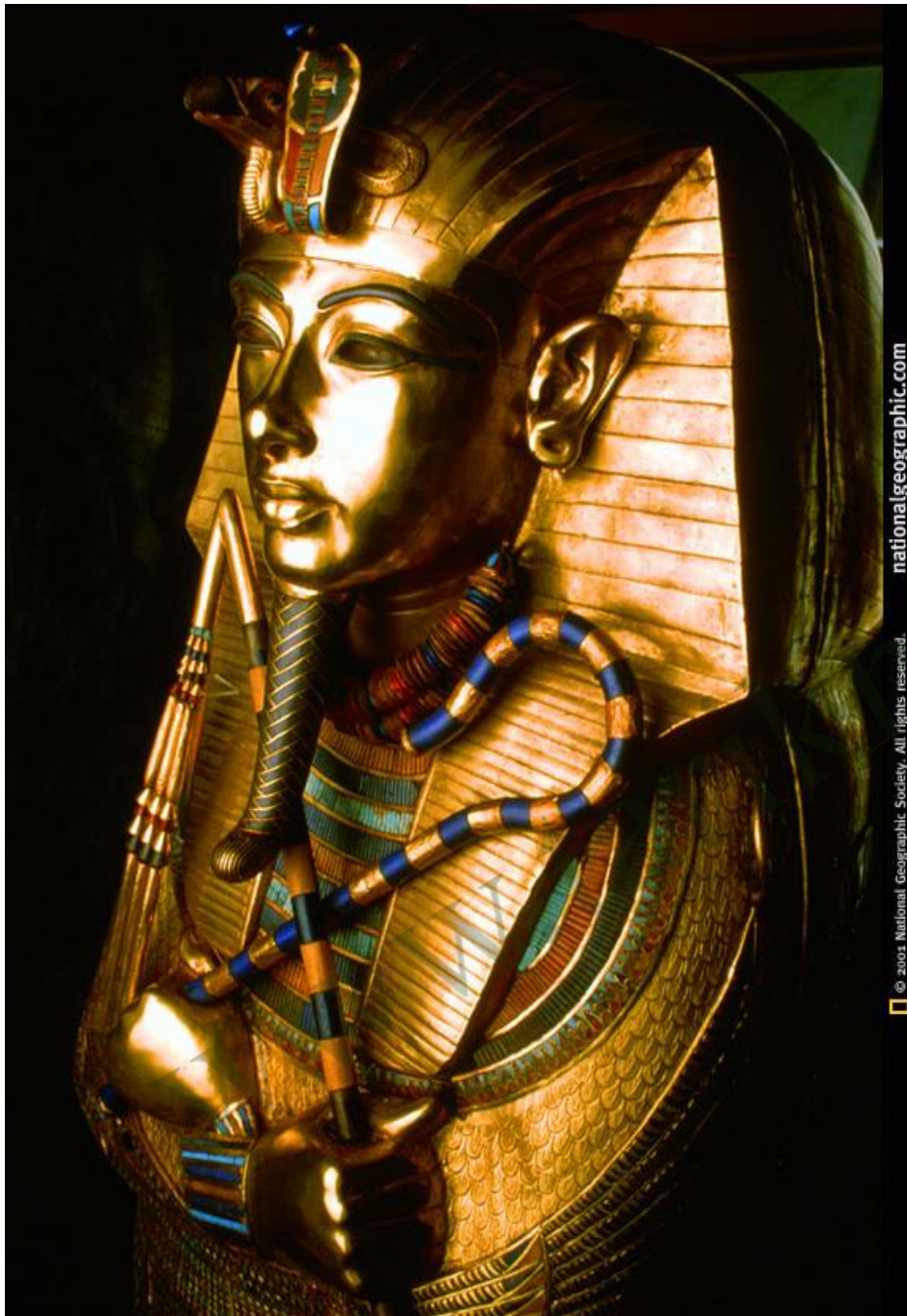
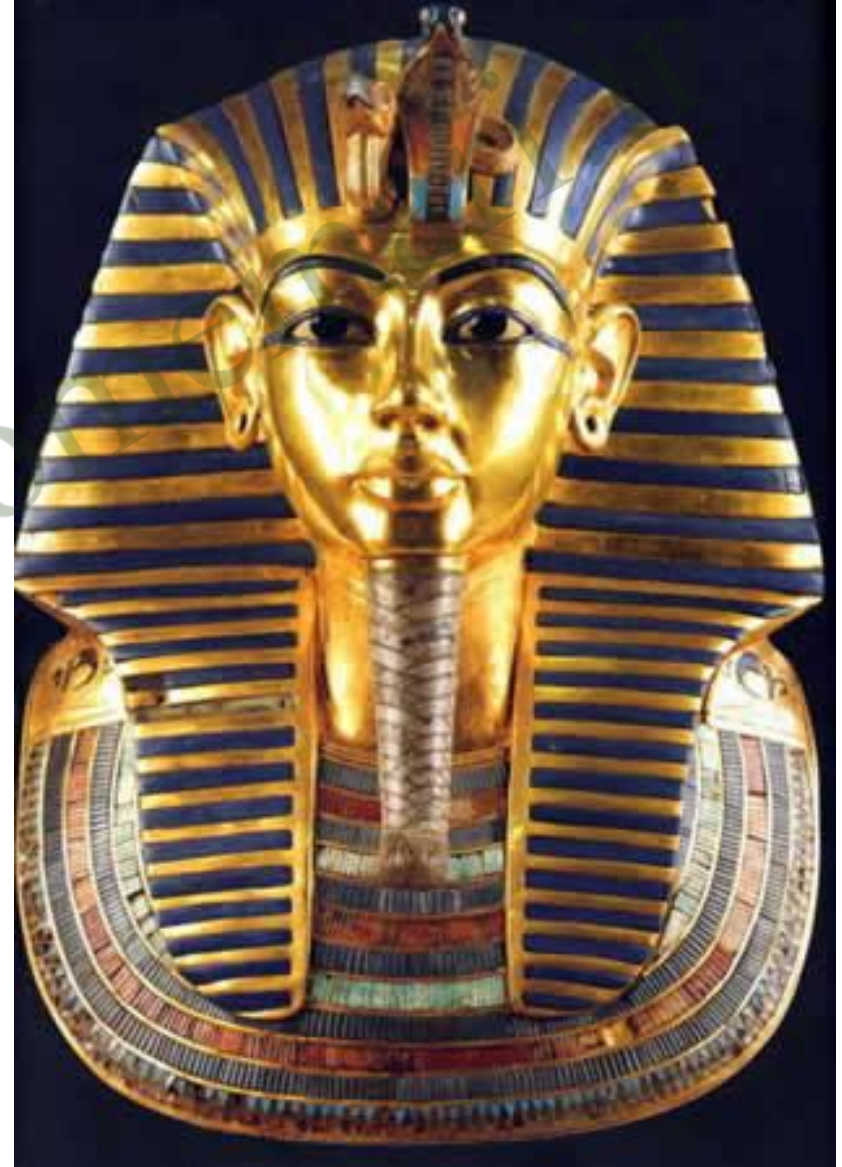
بالا: سردیس فرعون بردر تابوت با آرایش ویژه
پایین: حجاری‌های داخل یک مقبره
وسط: یکی از اهرام سه گانه با تخته سنگهای عظیم

بالا راست: مومیایی رامسس سوم
بالا وسط: مراسم سری رامسس در قدس الاقداس
پایین: نقوش رنگی از شکار و سایر امور زندگی
مصریان در داخل یک مقبره .

سرديس روک تابوت با سرما کبرک
و عقاب بر سر بند فرعون

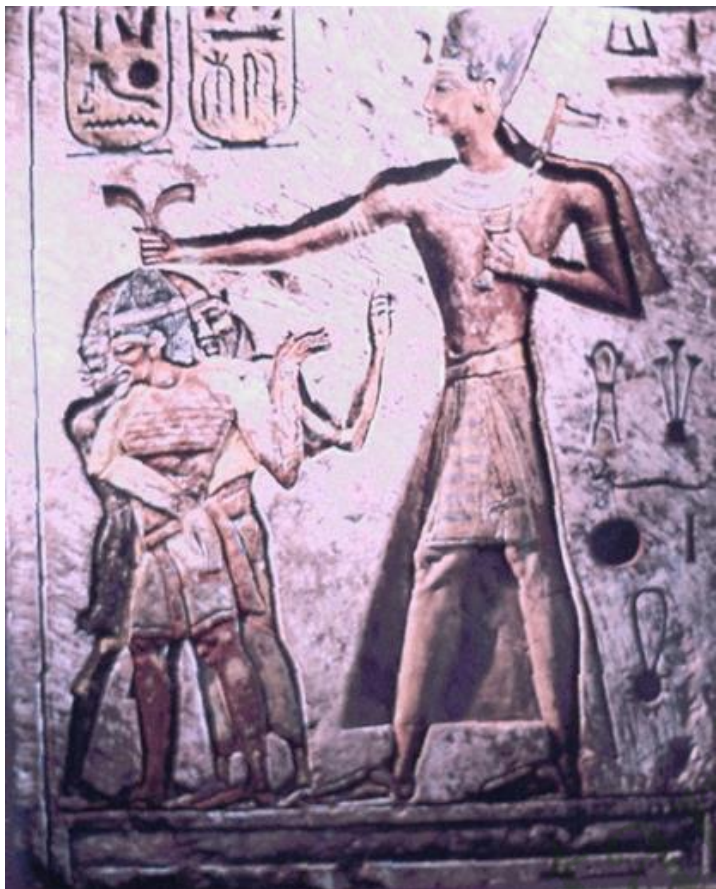

nationalgeographic.com

© 2001 National Geographic Society. All rights reserved.

تزئینات در معماری مصر

حجاری با تکنیک مخصوص گود کردن خطوط دور هر نقش و برجسته نمایی آن و نیز رنگامیزی همراه با خط نوشته‌های هیروگلیف در مقبره و معابد کشف شده‌اند. موضوع این نقوش متنوع و حکایتگر زندگی روزمره و آداب مصریان است.

رنگامیزگ سطوح حجارک شده بسیار غنے بوده است

دیوارها بدنه ستون‌ها و جرزها و حتی سقف‌ها با نقوش رنگین پر شده بودند.

مجسمه‌سازی در مصر باستان

وسط : سردیس
"نفرتی تی" همسر اخناتون
استثنائی از دوره هنری که
گرایش به رئالیسم (واقع‌گرایی)
دارد.

پایین راست و چپ: حالت
جمود و ویژگی مجسمه‌های
مصری

مجسمه‌ها و نقش
برجسته‌ها گرچه
موضوعاتشان واقعی است
اما سبک هنریشان بسیار
خشک و قالبی است. نوعی
جمود و
بی‌حرکتی غیر رئال دارند.

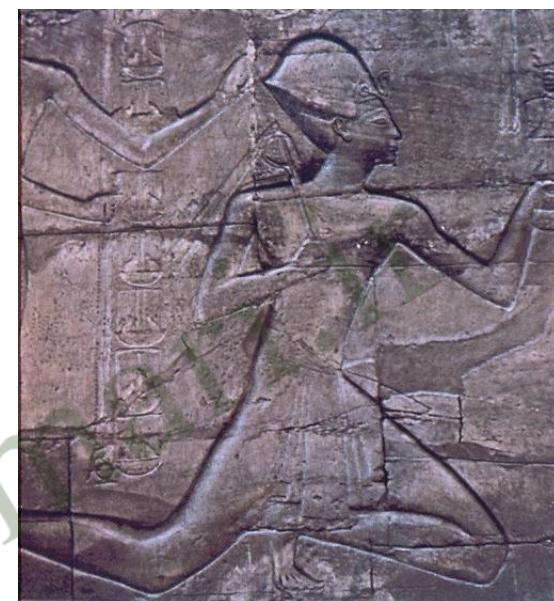
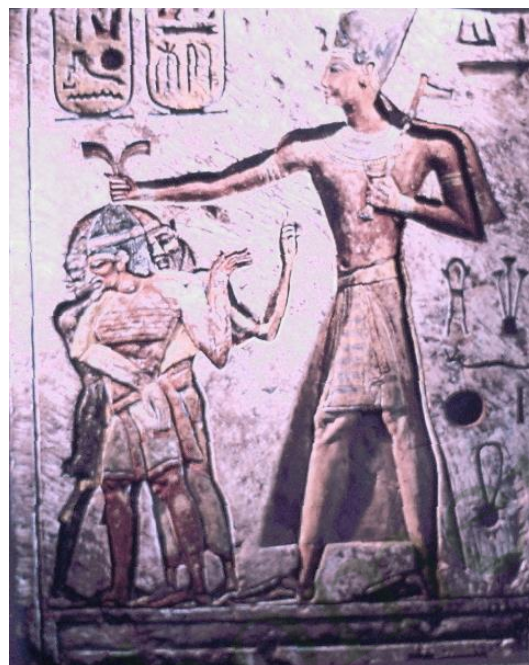

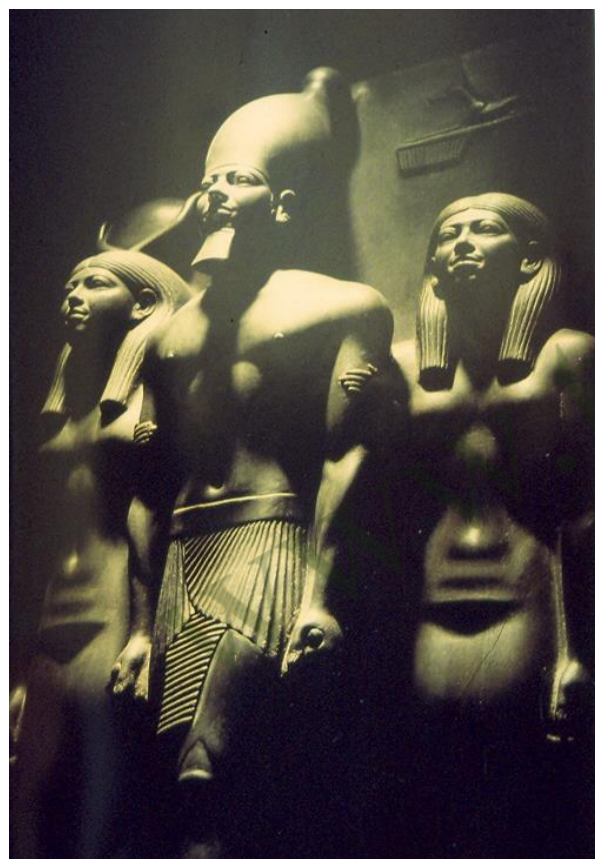
یک نقش برجسته استثنای در هنر متحول شده دوران اخناتون

نقشی از اخناتون و همسرش
نفرتی تی که حالت رئالیستی آن در
چارچوب سبک نیمرخ نگاری
مصری، مشهور است. حرکت
وجاننداری نقش متفاوت با اصول
چند هزار ساله جمود در هنر مصری
است.

این دوره هنری با مرگ اخناتون به پایان
رسید.

نقوش با سبک نیمرخ نگاری مصری که حالتی جامد و یخ زده دارند. مجسمه‌ها نیز علی رغم موضوعات واقعیشان همین صورت را دارند با مقیاس عظیم.

یک مورد از مجسمه‌های مصری که موضوع اسطوره‌ای دارند و آن مجسمه‌های "اسفَنکس" یا ابوالهول است. (تصویر وسط)

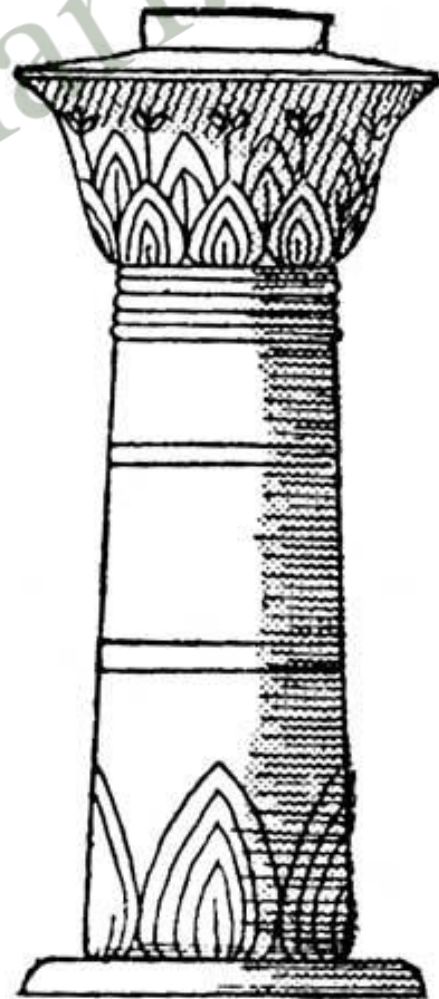
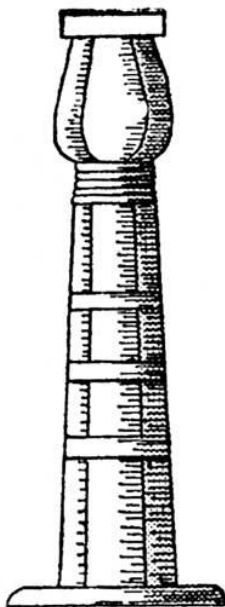
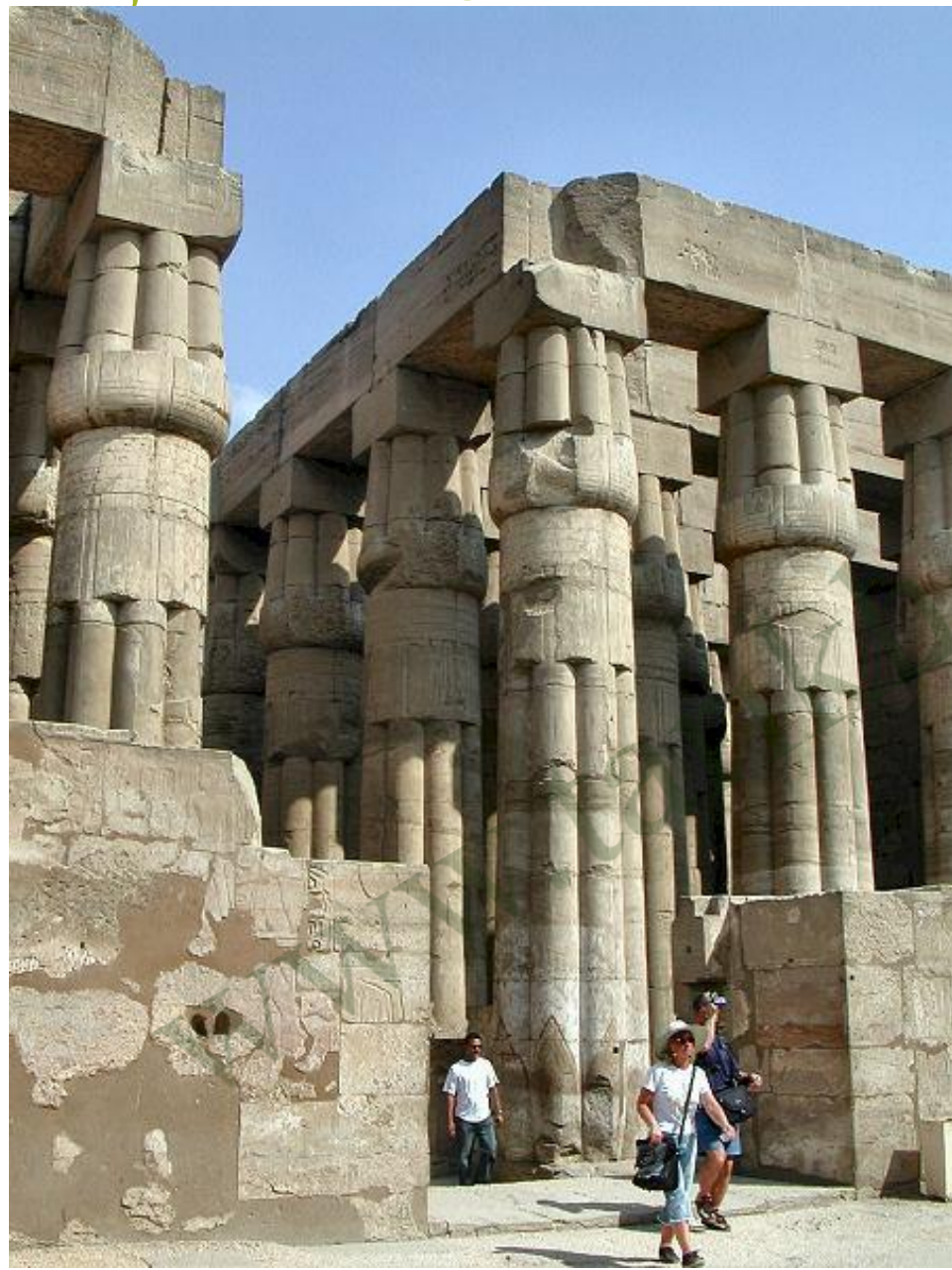

ابوالهول یا معروف ترین اسفَنکس مصر در کنار اهرام سه‌گانه در جیزه

معماری و هنر مصر، تنوع ستون‌ها که همه متأثر از اشکال گیاهی‌اند

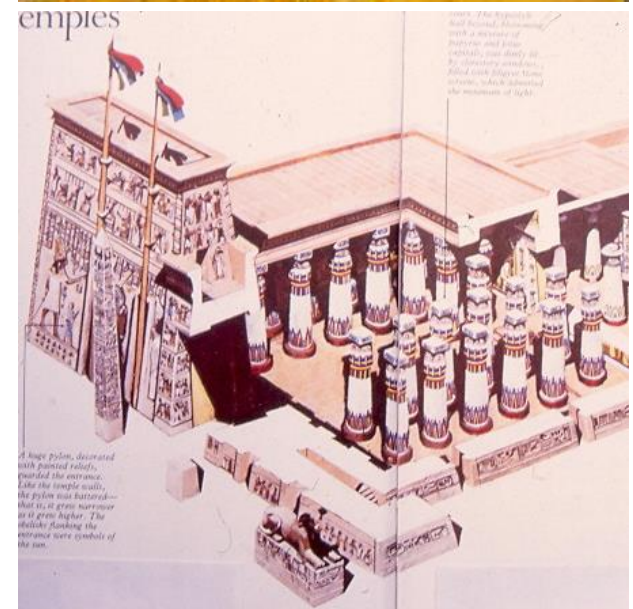
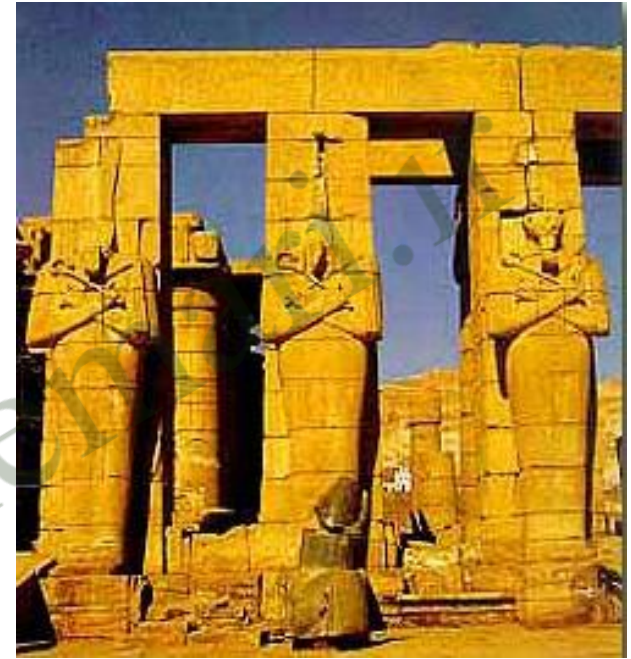
سرستون‌ها طرح‌های استیلیزه شده از گل یا عنجه لوتوس یا برگ‌های نخل هستند

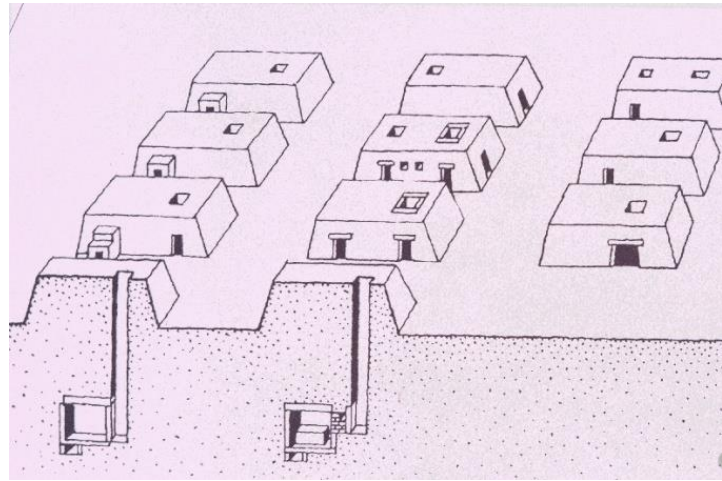
جرزه‌هاک ضخیم سنگے با مجسمهء فرعون که برآنها الصاق شده

جرزه‌های مجسمه دار در معبد رامسس سوم.

پایین راست: بازسازی معبد آمون، ستون‌ها و پیلون دارای نقش برجسته‌های رنگی هستند

دسته‌بندی بناهاک مهم در مصر باستان: معابد تدفینی، مصطبه‌ها، اهرام

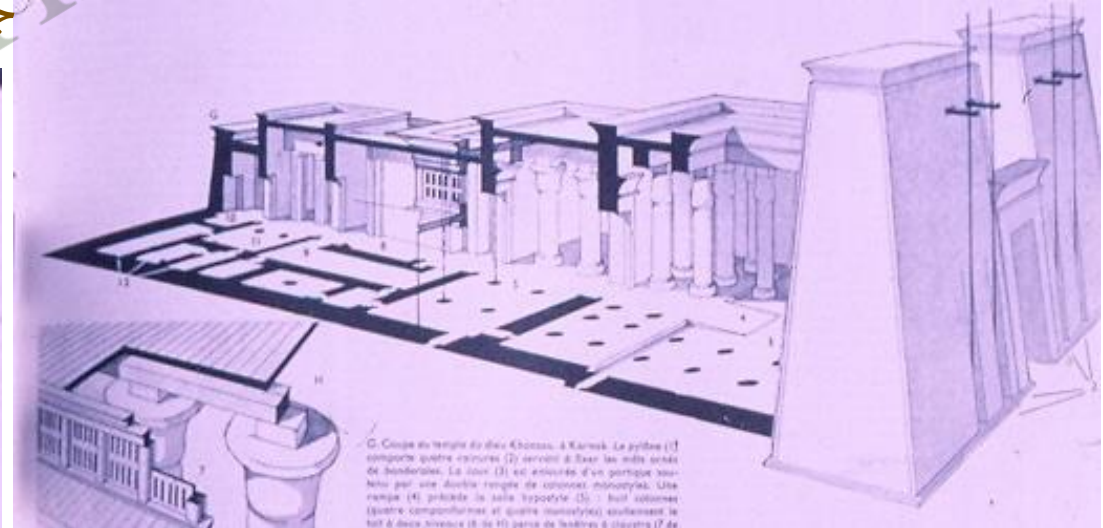
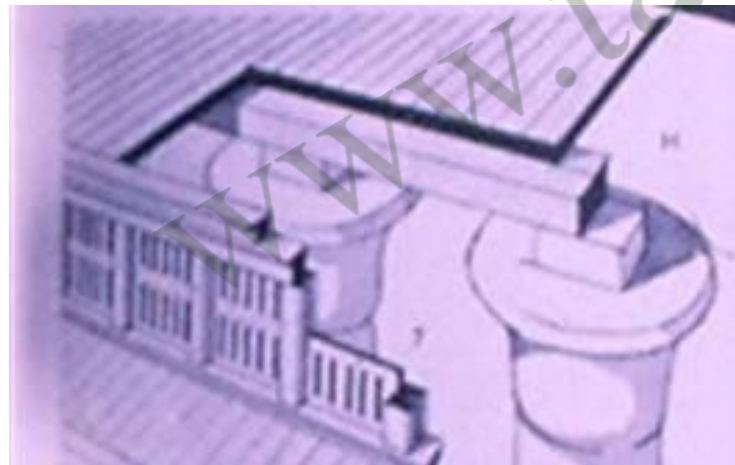
راست: هرم پلکانی زوسر
در گورستان سقاره

چپ: مصطبه‌ها یا مقابر
مردم عادی در
گورستان‌ها

پایین: معبد آمون و پیلون
آن

جزئیات بام مسطح و شبکه نورگیرها همه از سنگ

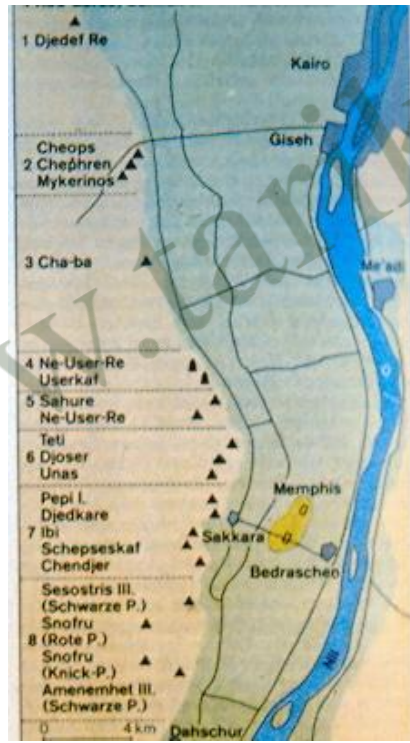

مصر کجا است؟
تمدن مصر چه قدمت و تاریخ دارد؟

www.tarikhomemari.ir

دلتای نیل و دره نیل
 بستر حاصلخیز دو ساحل
 نیل و بخصوص منطقه
 دلتای نیل در جنوب
 مدیترانه مهد پیدایش یکی
 از تمدن‌های رودخانه‌ای
 باستانی بوده است.
 اطراف این دره صحرا و جنوبش
 کوهستانی است.

تصاویر دره نیل و دلتای
 نیل. محل ظهور یک تمدن
 شش هزارساله در جنوب
 مدیترانه و غرب رود اردن و
 هلال حاصلخیز
 سرزمینی پرآب و بی باران
 با طغیان منظم رود نیل

جهان باستان در حوزه مدیترانه

پیدایش تمدن
مصر در دلتای نیل

ویژگی‌های ثبوت و جمود در تمدن و فرهنگ مصر

تمدنی در سرزمین مصر از ۴۰۰۰ سال پیش از میلاد پدید آمد که معماری و هنر آن در طی هزاران سال با حالتی یکنواخت و اصول و فرم‌هایی ثابت تداوم داشته‌است. به جز پیشرفت‌های فنی و علمی، تنوعات واضح دوره‌ای در هنر مصر دیده نمی‌شود.

مصر در حدود ۵۰۰ پیش از میلاد تحت سیطره هخامنشیان و در حدود ۳۰۰ پیش از میلاد مغلوب یونانیان شد و در قرن اول پیش از میلاد تحت سلطه امپراتوری روم درآمد، در تمام این دوران‌ها، تأثیرات کمی از تمدن‌های مسلط گرفت و فرهنگ باستانی‌اش گرچه ضعیف می‌شد اما حفظ گردید، تا دوران اسلامی که به کلی از سابقه تمدنی و فرهنگی کهنش بریده شد.

به نحوی که اکنون کشوری عربی با زبان و فرهنگ عربی شناخته می‌شود.

برخی ویژگی‌ها که بارز معماری مصر است

- آثار مهم معماری، همه در خدمت جهان پس از مرگ هستند.
- شهرها، کاخ‌ها و مسکن مردم با مصالح بومی خشت و گل و حصیر و چوب ساخته می‌شده و اکنون اثری روشن از آن‌ها برجای نیست.
- مقابر و معابد بناهای مهمی بودند که با مصالح گران‌قیمت و سخت به دست آمدنی سنگ ساخته می‌شدند و هنرهای مصری شامل نقاشی و حجاری و مجسمه‌سازی در خدمت این ابنیه بودند، خط هیروگلیف مصری خود جنبه زینتی هم، برای بناها داشته‌است.
- در هنر و معماری مصر که آثار وابسته به فراعنه‌اند که وجهی نیمه خدایی دارند، عظمت و ابهت تا حد ایجاد رعب یک اصل است.
- بناهای مصری وابسته به یک آیین بسیار راز آمیز و بنا بر این در فضاهای این بناها تاریکی غلبه دارد.
- بناهای به جای مانده از تمدن مصر، همه آیینی و منطبق بر اصول هرمتیک (باطنی) و راز و رمزی هستند. در نتیجه در این آثار درون‌گرایی یک اصل است و علی‌رغم فضاهای متعدد و متنوعی که دارند، جلوه بیرونیشان محدود به یک دروازه است.
- جلوه بیرونی معابد مصری منحصر به یک حصار عظیم با دروازه‌ای بسیار عظیم‌تر و پر ابهت است. دروازه‌ای که اشاره به فضای درونی مهم اما پنهان از انظار درد.
- مراسم آیینی که تابع حضور سلسله مراتبی از درباریان، کاهنان تا شخص فرعون در بخش‌های مختلف است. موجب شده که معابد طرحی مبتنی بر فضاهایی در یک سلسله مراتب تعریف شده دارند و در این راستا به خوبی طراحی شده‌اند.
- در معماری مصری غلبه ماده و جرم بر فضای خالی بسیار جدی است. نماینده کمال این اصل، اهرام مصر هستند.
- مصالح در بناهای به قصد ماندگاری تماماً سنگ است که از مصر علیا در رود نیل به محل ساخت و ساز حمل می‌شدند. اما مصالح مسکن مردم و حتی کاخ‌های فراعنه از خشت و آجر و نی بوده است.
- سازه، دیوار باربر، ستون و تیر سنگی است. ستون‌ها و سرستون‌ها الهام گرفته از اشکال گیاهی هستند.

برخه ویژه ها که نمادین معماریه مصر

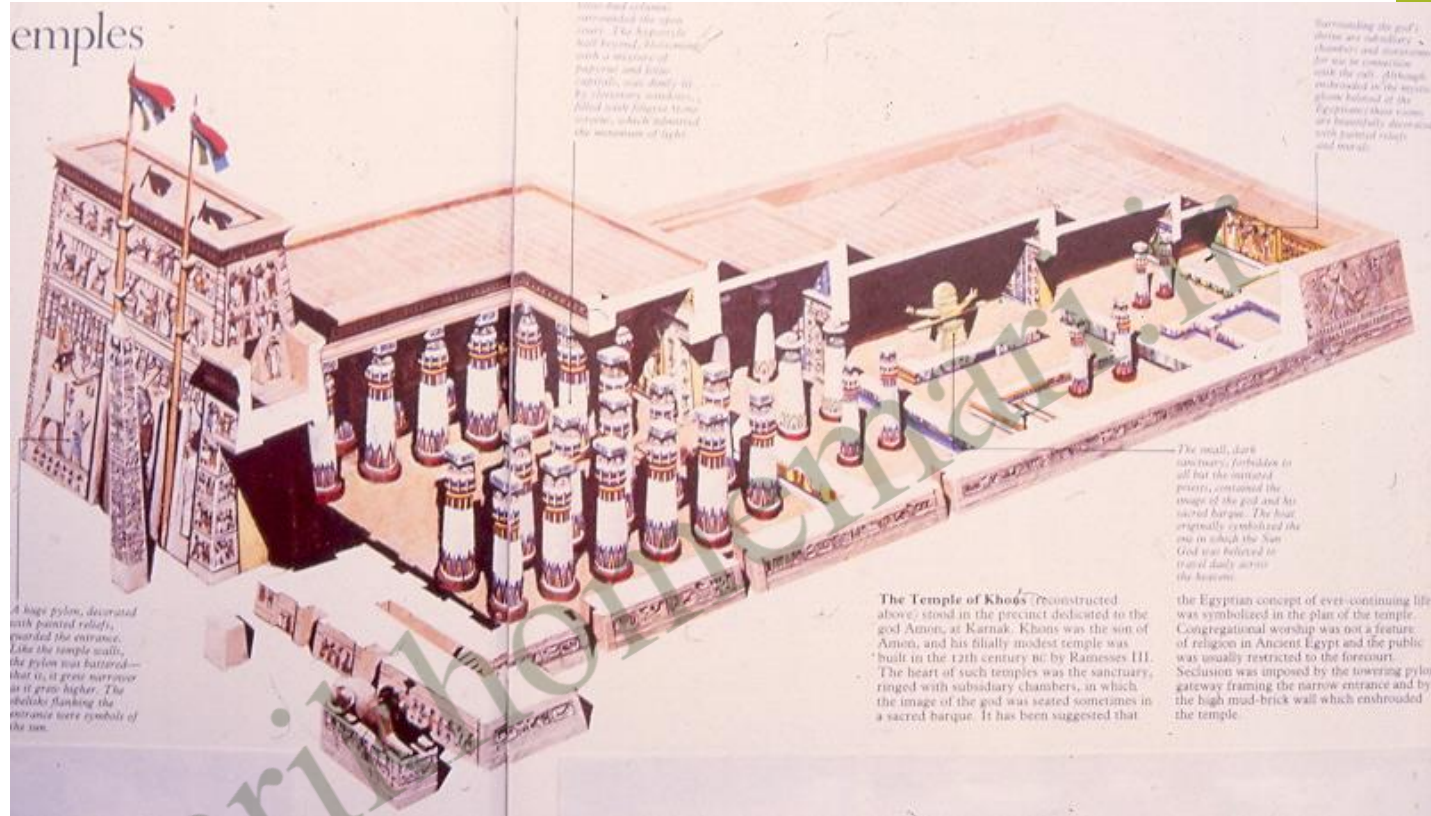
- تراکم بالای ستون‌ها دلیل سازه‌ای ندارند و به نحوی سمبلیک یاد آور بیشه‌های اطراف نیل هستند.
- فضای محوری و کشیده معابد به عنوان سمبل شکل کشیده سرزمین مصر تفسیر شده است.
- یک محور واضح و مشترک حرکتی، تقارن و بصری، که در همه معابد مصری حضور دارد نمادی از رود نیل که مادر سرزمین مصر شناخته می‌شده، ذکر شده است.
- هیپوستیل‌ها و سالن‌های پرستون نمادی از بیشه‌های اطراف نیل تصور شده‌اند.
- سقف هیپوستیل‌ها که در معبد رامسس سوم با نقوش ستارگان و اجرام سماوی تزیین شده نماد آسمان بر فراز سرزمین نیل است.
- ساحل شرقی که محل طلوع خورشید است سرزمین زندگان و ساحل غربی نماد سرزمین مردگان است.
- سر مار کبری و عقاب که بر سربند فراعنه متأخر قرار دارد نماد فرمانروایی یک فرعون بر دو سرزمین شمالی و جنوبی مصر است.

معرفی سایر بناهای مهم مصر

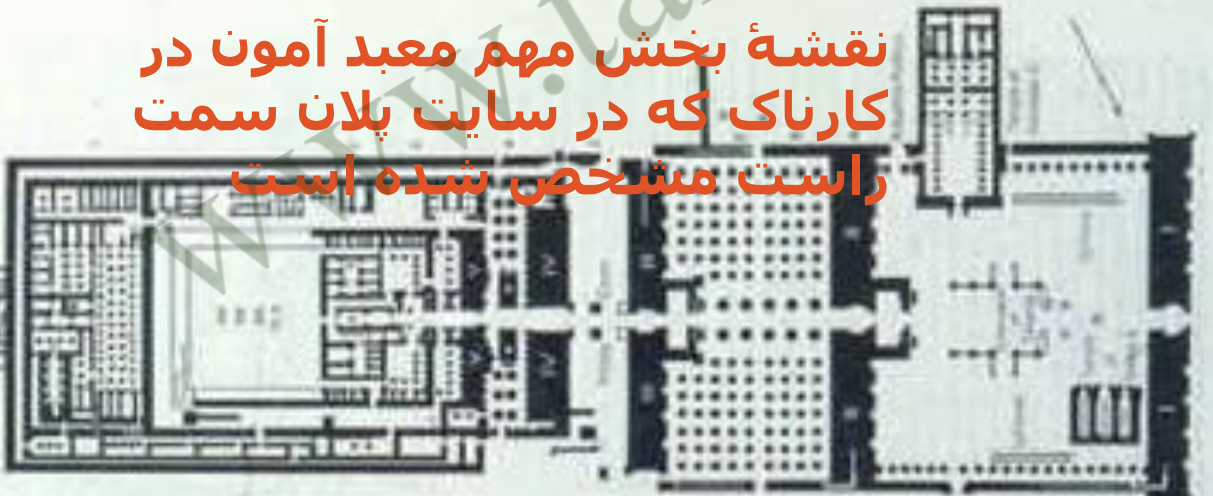
www.tarikhomemari.ir

راست: کارناک معبد آمون

پایین: معبد
رامسس سوم
در مدینه هابو

نقشه بخش مهم معبد آمون در
کارناک که در سایت پلان سمت
راست مشخص شده است

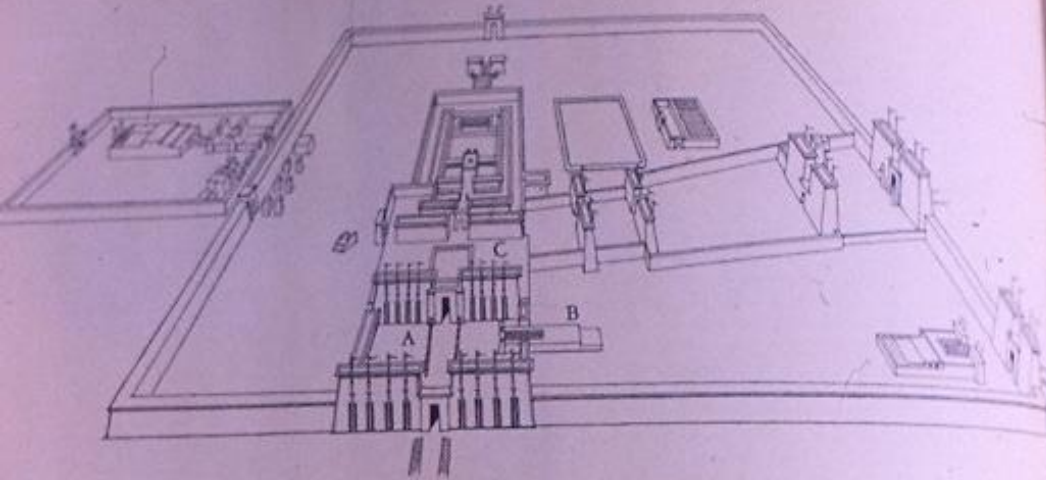

کارناک سایت پلان
معبد آمون

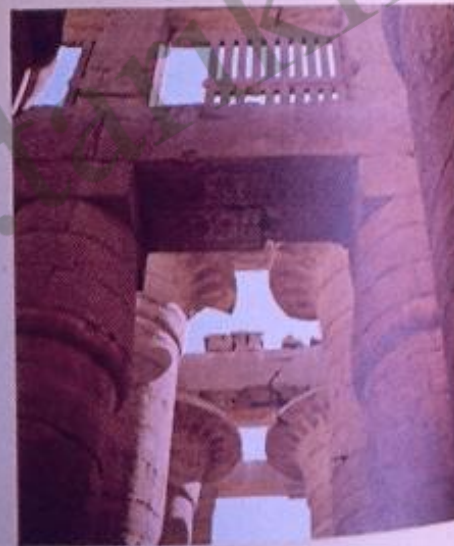
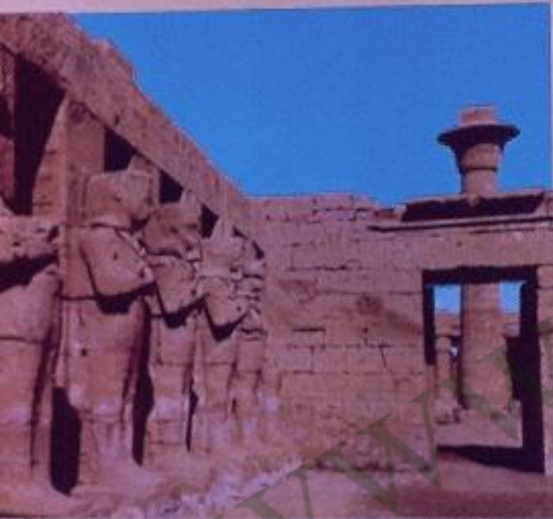

معبد آمون در کارناک

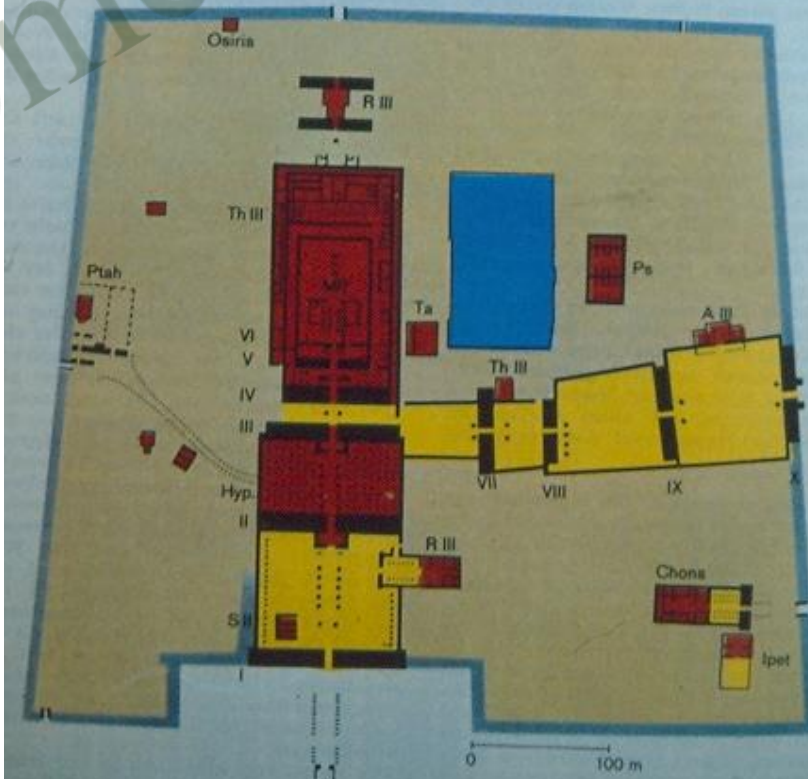
Le temple d'Amon à Karnak. Le plus grand des temples égyptiens, dont les restes les plus anciens datent de la XIIe dynastie, exigea des siècles de labeur. Sa construction progressa surtout pendant la XVIIIe et la XIXe dynastie (1550-1200). Sa plus grande longueur est de 1 400 m et son périmètre 1 800 m. Ci-dessus, reconstitution de l'ensemble : A, la grande cour; B, le temple de Ramsès III; C, la salle hypostyle. (à gauche) la grande cour et le détail de la salle hypostyle.

Heiligtümer der Reichsgötter, Gesamtplan

- 1 Bezirk des Montu
- 2 Bezirk des Amun (Reichtempel)
- 3 Bezirk der Mut
- 4 Sphinx-Alleee

- Tempel und Kultgebäude
- Höfe
- Heiliger Bezirk
- Heiliger See

Heiligtum des Reichsgottes Amun, Übersichtsplan

ستونها، سرستون و مقیاس عظیم

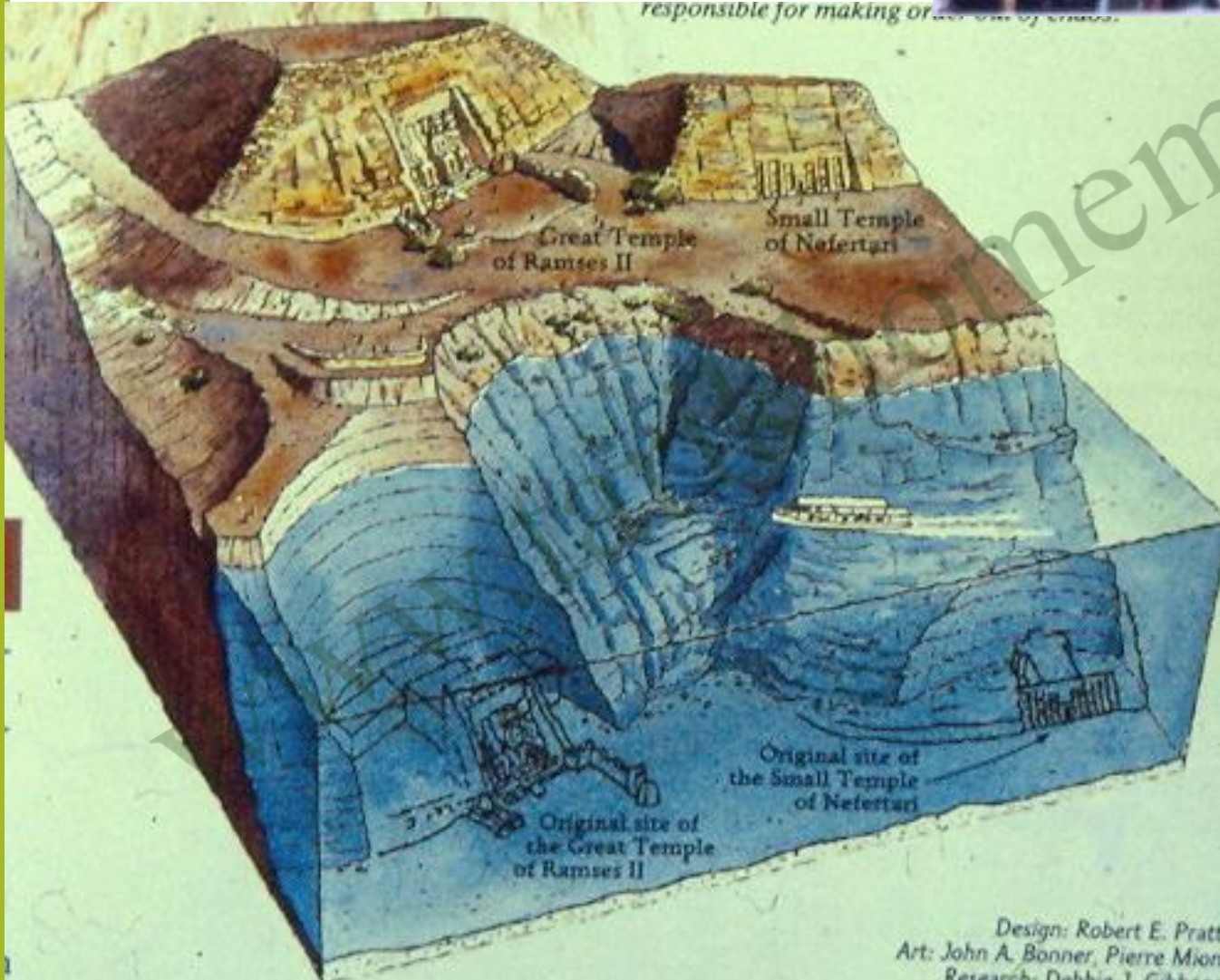
بالا: مقیاس عظیم
ستونها در معبد رامسس سوم.

پایین: بخشی از معبدی
که در آب نیل فرو رفته
است

ابوسیمبل، معبد
رامسس دوم

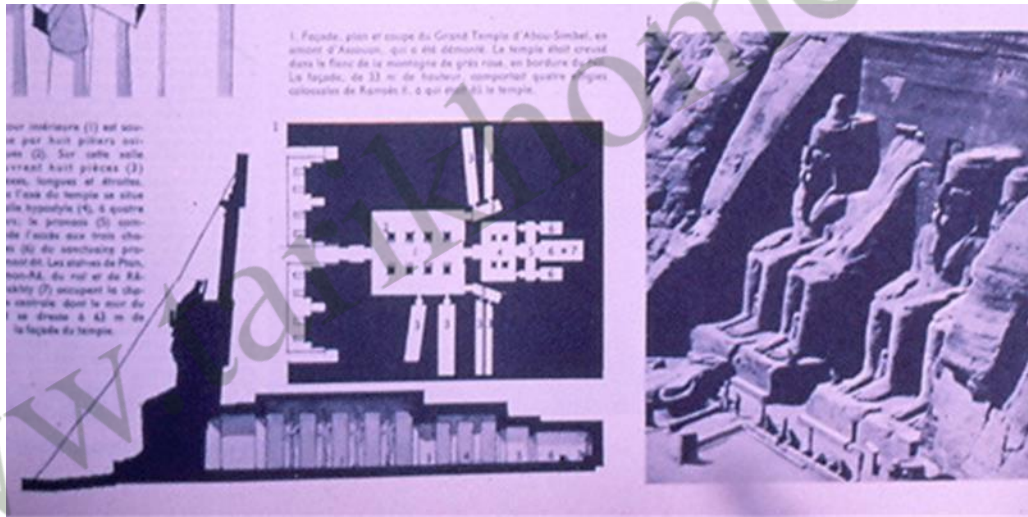

معبد صحره‌ای ابو سیمبل
به خاطر آبگیری سد آسوان
به بالا منتقل شده است

بالا: معبد جابجا
شده در وضعیت
کنونی

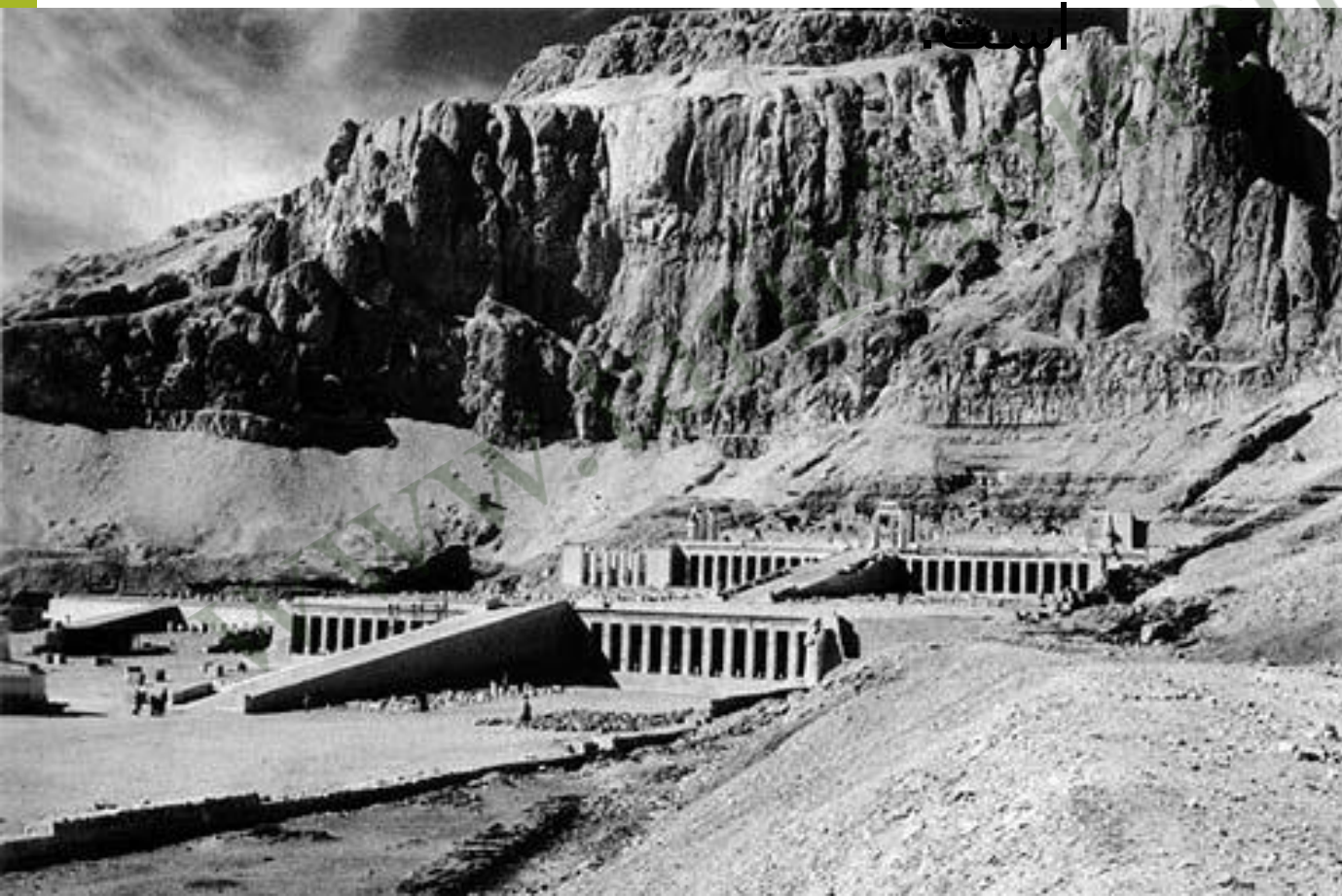
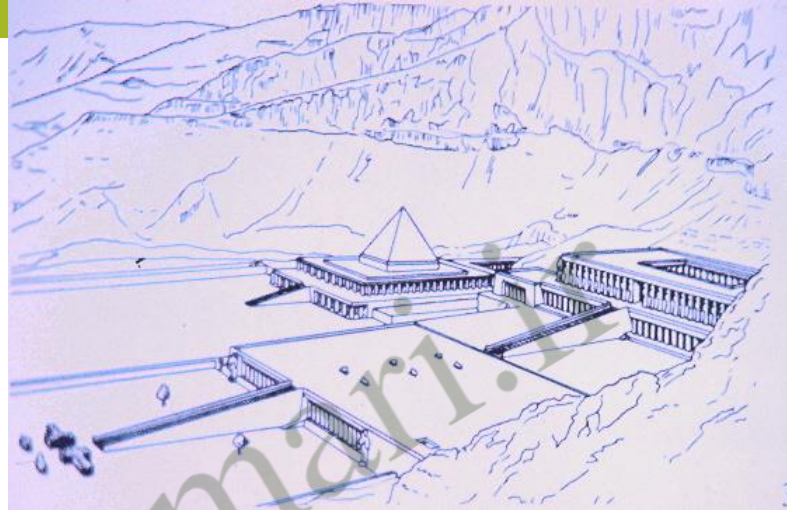
پیلون در این معبد با مجسمه فرعون و همسرش روی صخره تراشیده شده و فضای معبد همچون غاری در دل کوه کنده شده است

www.iranmemari.ir

در معبد هات شپ سوت، سلسله مراتب فضایی برقرار است، نخست دوسطح تراسی همچون حیاط های روباز معبد رامسس سوم عمل می کنند و هیپوستیل هال در داخل کوه کنده شده

این بناها معبد -
مقبره هستند
ابوسیمبل
و
ملکه، هات
شپ سوت

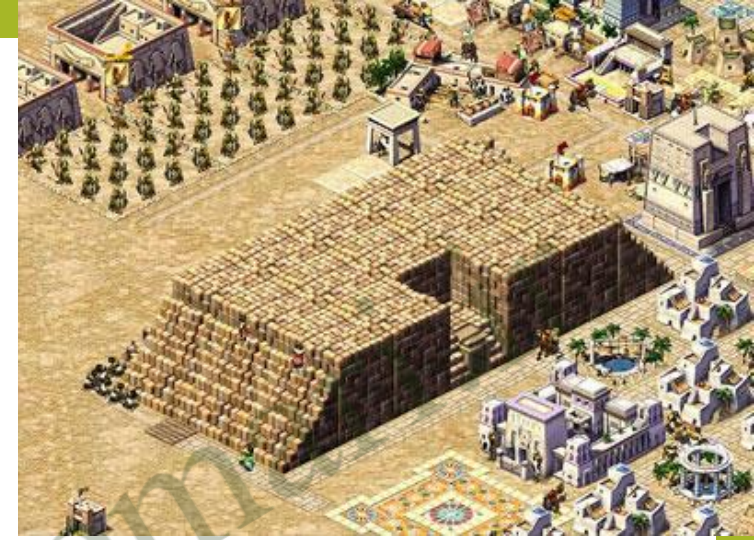
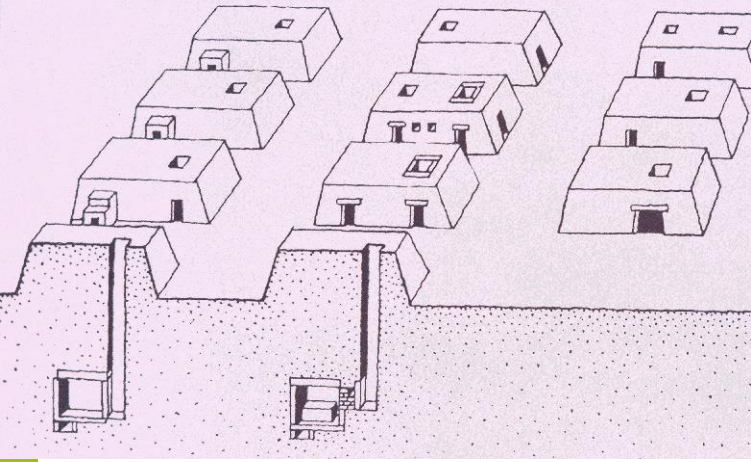
این معابد که در
صخره کنده شده اند
در دره شاهان و
برای دور بودن از
دستبرد دزدان
مقابر ساخته
شده اند

مقابر مصری

از مصطبه تا هرم

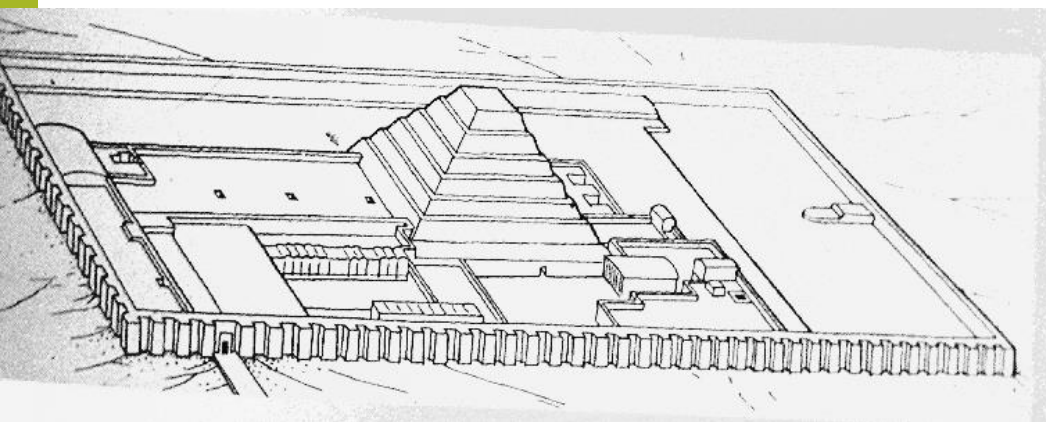
دانشجویان باید
بتوانند طرح های
شماتیک مصطبه را
که در این صفحه
هستند، ترسیم و
تشریح کنند

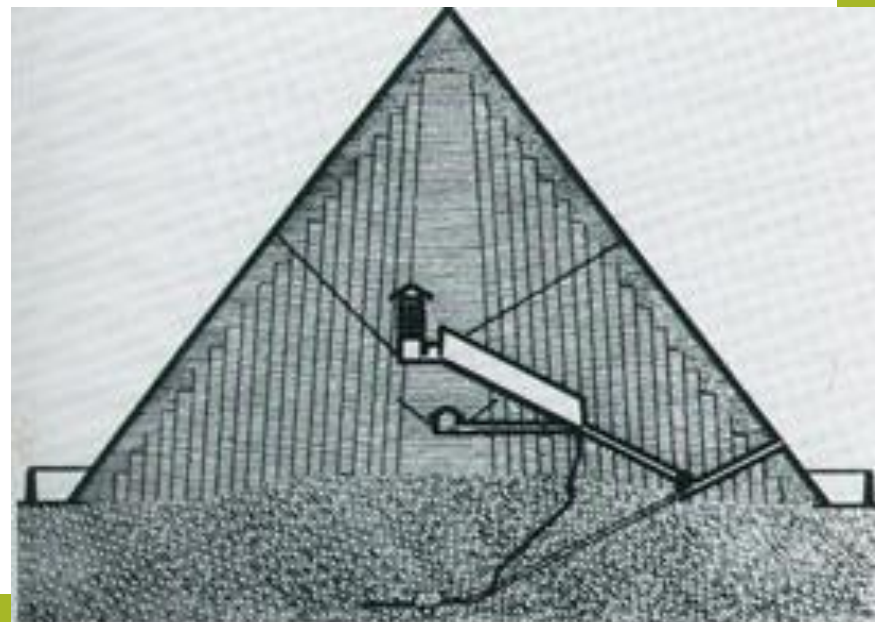
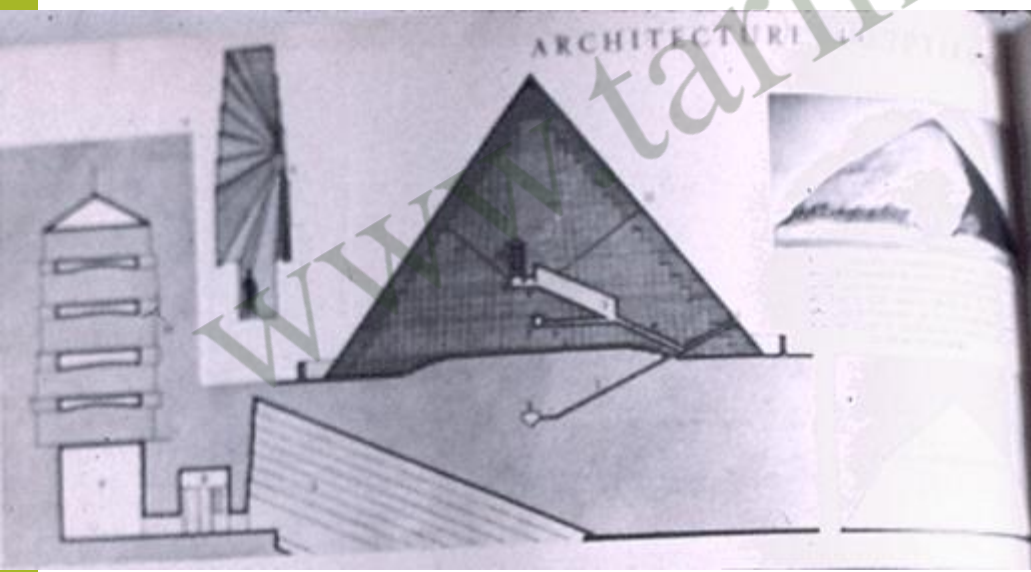
Fig. 23. Typical Mastaba. A, entrance; B, chapel; C, false door; D, shaft down which the sarcophagus was let into the burial chamber below; E, serdab for the statue. L. 40-50 ft.

هرم پلکانی زوسر در سقاره

مقطع هرم خنوپس در جیزه

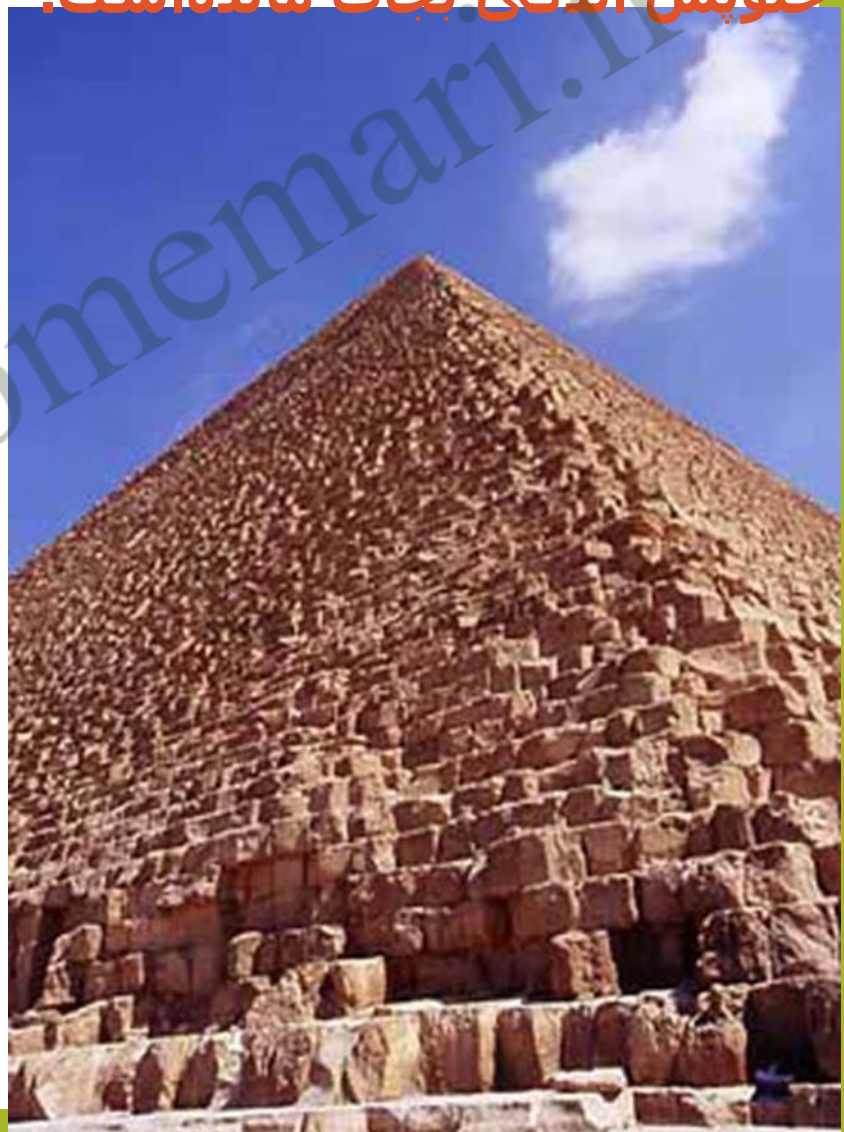

اهرام ثلاثه در جيزه

هرم خنوپس بزرگترین هرم مجموعه

سنگهای صیقلی نمای اهرام از
بین رفته و فقط در رأس هرم
خنوپس اندکی بجای مانده است.

اهرام، احجام ماسیو تقریباً تو پری هستند که
فضایی که خلق می کنند یک فضای بیرونی یا
یک حوزه فضایی است.

اهرام با قاعده مربع از تخته سنگ های به وزن
حدود 2 تن و ابعاد حدود دو متر در دو متر
ساخته شده اند.

سطح نمای اهرام که سنگ چین آنها پلکانی

بدن و دست و پای این موجود
که حالت شیری نشسته را
دارد، بر اثر فرسایش ناشی از
باد های شنی صحرا تغییر کرده
است.

راست: بازسازی ابوالهول)
اسفنگس) هرم خئوپس که
فرعون نظارت بر نقشه در دست
مهندس بنا دارد. سر این موجود
افسانه‌ای سردیس فرعون
است و زیر ریش او مجسمه
ایستاده فرعون و در زیر پایش
کتیبه‌ای است که در واقع یک در

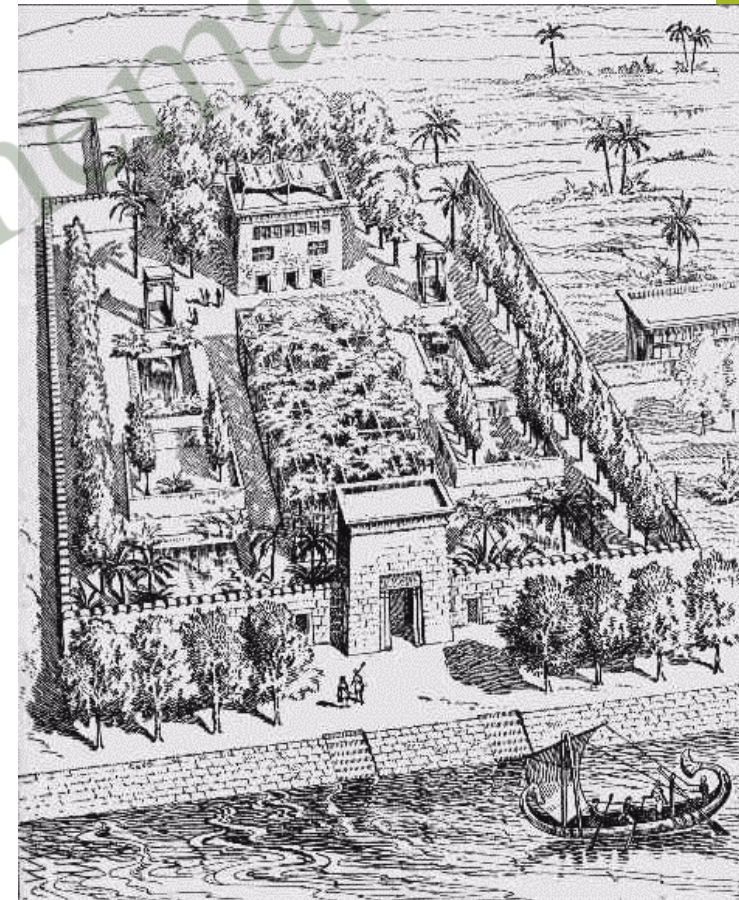
ابولهلولِ هرمِ خئوپس

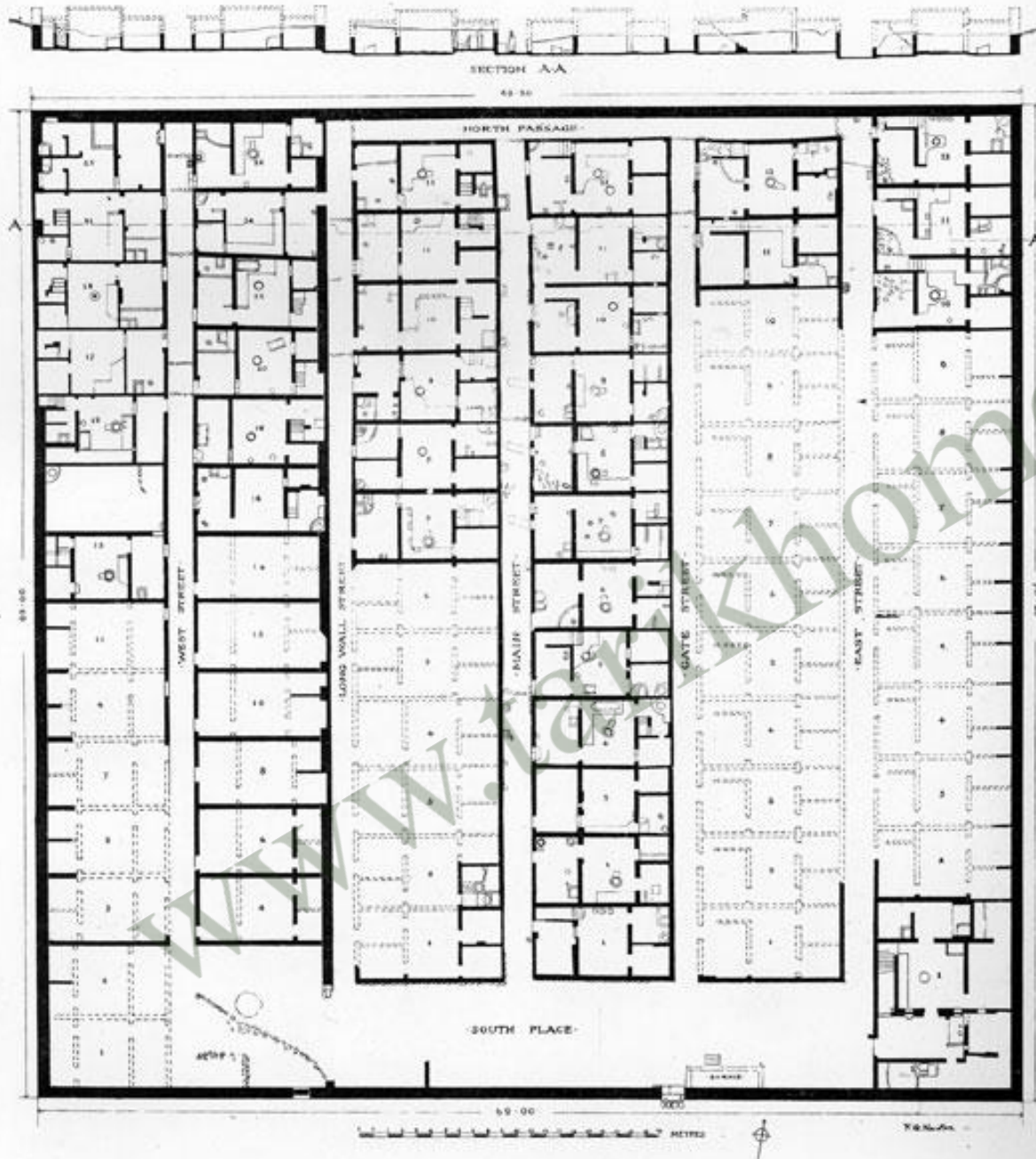

سازی بساتین و باغ مصر و باستان

تصویری یک باغ

باغ‌سازی مصری از کهن‌ترین باغ‌سازی‌های جهان است
باغ‌ها نیز در مصر بیشتر جنبه آیینی داشته‌اند

نقشه یک مجتمع مسکونی

(شاید خانه‌ها کارگر)

در

"العمارنه"

ساخت در زمان اخناتون

(از شهر و شهرنشینی مصریان
اطلاعات دقیقی در دست
نیست)